

EASO-ov praktični vodič o najboljem interesu djeteta u postupku azila

EASO-ova serija praktičnih vodiča

2019.

Izjava o odricanju od odgovornosti

Kvalitetu ovog prijevoda nisu provjerila nadležna nacionalna tijela. Ako smatrate da prijevod nije u skladu s relevantnom terminologijom na nacionalnoj razini, obratite se [EASO-u](#).

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

Print	ISBN 978-92-9485-179-6	doi:10.2847/18134	BZ-03-19-914-HR-C
PDF	ISBN 978-92-9485-135-2	doi:10.2847/140301	BZ-03-19-914-HR-N

© Europski potporni ured za azil, 2019.

Ni EASO ni osobe koje djeluju u njezino ime ne odgovaraju za uporabu podataka iz ove publikacije.

EASO-ov praktični vodič o najboljem interesu djeteta u postupku azila

EASO-ova serija praktičnih vodiča

2019.

Sadržaj

Popis pokrata.....	5
Uvod	7
Zašto je izdan ovaj praktični vodič?	7
Što sadržava praktični vodič?	7
Koje je područje primjene ovog praktičnog vodiča?	8
Kako je osmišljen ovaj praktični vodič?	8
Kako upotrebljavati ovaj vodič?	8
Na koji je način ovaj praktični vodič povezan s drugim EASO-ovim alatima za podršku?	9
Terminologija	10
Procjena dobi	10
Intervju(i) za utvrđivanje najboljeg interesa	10
Procjena i utvrđivanje najboljeg interesa	10
Dijete/maloljetnik	10
Djeca izložena riziku	10
Djeca koja su žrtve trgovine ljudima	11
Dablinska uredba III i postupovna jamstva Dablinske provedbene uredbe	11
Obitelj	11
Pronalaženje obitelji	11
Skrbnik/zastupnik	11
Postupovne zaštitne mjere i jamstva	12
Rođak	12
Dijete razdvojeno od obitelji	12
Dijete bez pratnje	13
1. Kontekst i elementi najboljeg interesa djeteta	14
1.1 Pristup utemeljen na pravima djeteta	15
1.2 Analiza koncepta „primarnog čimbenika”	16
1.3 Multidisciplinarna i objektivna priroda	17
1.4 Postupci koji se odnose na najbolji interes	17
1.5 Najbolji interes djeteta i pravo na saslušanje	18
1.6 Usporedba elemenata najboljeg interesa djeteta	18
2. Postupovne zaštitne mjere	20
Sigurnost	20
Kvalificirano osoblje	21
Podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu	21
Registracija	21
Određivanje prioriteta / prilagodba trajanja postupka	21
Izuzeće od graničnih/ubrzanih/brzih postupaka	22
Osiguranje pravnog zastupanja	22
Pružanje pravnih savjeta	22
Pružanje informacija i tumačenje	23
Saslušanje mišljenja djeteta i njegovo sudjelovanje	23
Utvrđivanje činjenica	25
Dokumentiranje najboljeg interesa djeteta	25
Poštovanje jedinstva obitelji	26

Procjena zahtjeva djeteta.....	26
Preporuke u vezi s najboljim interesom djeteta	26
Zaštitne mjere koje nisu uspostavljene.....	27
3. Provedba najboljeg interesa djeteta u praksi	28
3.1 Suradnja sa službama za zaštitu djece	28
Jamčenje pristupa drugim pravima.....	28
3.2 Uspostavljanje postupovnih zaštitnih mjera.....	28
3.3 Pojedinačne okolnosti djeteta.....	31
3.4 Potencijalni povećani rizici i ranjivost	31
3.5 Različite postupovne aktivnosti	32
Dablinska uredba	32
Ubrzani postupci i postupci na granici	32
Druge postupovne aktivnosti.....	33
3.6 Imenovanje rođaka / odrasle osobe u pratnji kao pružatelja skrbi / skrbnika	33
4. Ranjivost djece i pokazatelji rizika	34
Djeca u pratnji roditelja	34
Djeca odvojena od roditelja	35
Oženjena djeca	35
Djeca koja su žrtve trgovine ljudima	37
Drugi oblici procjene ranjivosti	38
Prilog I. – Predložak za određivanje najboljeg interesa	39
Prilog II. – Dokumenti o politikama i smjernice.....	41
Prilog III. – Pravni okvir	42
Međunarodno zakonodavstvo	42
Zakonodavstvo EU-a.....	43
Instrumenti neobvezujućeg prava	45
Prilog IV. – Bibliografija	46

Popis pokrata

APD (preinačen)	Direktiva 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (preinačena)
AT	Austrija
BE	Belgija
BG	Bugarska
BIA	procjena najboljeg interesa
BIC	najbolji interes djeteta
BID	utvrđivanje najboljeg interesa
CEAS	zajednički europski sustav azila
CH	Švicarska
CMW	Odbor za zaštitu prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji (Odbor za radnike migrante) (UNHCR)
CP	zaštita djeteta
CRC	Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta (1989)
CY	Cipar
Dablinska uredba III	Uredba (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinačena)
DE	Njemačka
Direktiva o suzbijanju trgovine ljudima	Direktiva 2011/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP
DK	Danska
države EU+	države članice Europske unije plus Norveška, Švicarska, Island i Lihtenštajn
EASO	Europski potporni ured za azil
EE	Estonija
EL	Grčka
ES	Španjolska
EU	Europska unija
FGM/C	sakaćenje/rezanje ženskih spolnih organa
FI	Finska
FR	Francuska
FRA	Agencija Europske unije za temeljna prava
HU	Mađarska
IE	Irska
IPSN	alat za identifikaciju osoba s posebnim potrebama
IT	Italija
KD	kvalifikacijska direktiva

KD (preinačen)	Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (preinačena)
LV	Latvija
NL	Nizozemska
NO	Norveška
Odbor UN-a za prava djeteta	Odbor Ujedinjenih naroda za prava djeteta
PL	Poljska
RCD	direktiva o uvjetima za prihvrat
RCD (preinačen)	Direktiva 2013/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju standarda za prihvrat podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu (preinačena)
RO	Rumunjska
SE	Švedska
SI	Slovenija
SK	Slovačka
THB	trgovina ljudima
UNHCR	Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice

Uvod

Zašto je izdan ovaj praktični vodič?

Pravni instrumenti koji su sastavni dio zajedničkog europskog sustava azila (CEAS) potvrđuju su obveze država članica Europske unije, Islanda, Lihtenštajna, Norveške i Švicarske (države EU+) da procijene i uzmu u obzir najbolji interes djeteta (BIC) kao primarni čimbenik u svim aktivnostima koje se odnose na djecu (¹). *Praktični vodič o najboljem interesu djeteta u postupku azila* (praktični vodič) razvijen je radi pružanja potpore državama EU+ u ispunjavanju njihovih obveza u pogledu najboljeg interesa djeteta.

Najbolji interesi djeteta moraju se procijeniti i uzeti u obzir kao primarni čimbenik (²) u svim aktivnostima ili odlukama koje se odnose na dijete (³). Međutim, većina država EU+ trenutačno nema uspostavljen postupak za provedbu te pravne obveze u okviru sustava azila. Komisija je u komunikaciji Europskom parlamentu i Vijeću od 12. travnja 2017. pozvala agencije EU-a na dodatno razvijanje smjernica i alata koji se odnose na najbolji interes djeteta. Na temelju potvrđenih nalaza mapiranja međunarodnih postupaka zaštite djece koje je proveo Europski potporni ured za azil (EASO) utvrđeno je da su potrebne smjernice u pogledu toga kako u praksi provesti te postupke, a da se pritom kao primarni čimbenik uzmu u obzir najbolji interesi djeteta.

Ovaj praktični vodič ima za cilj pomoći u utvrđivanju i isticanju ključnih faza i žarišnih točaka u provedbi najboljeg interesa djeteta. Svrha je pružiti potporu državama EU+ u primjeni načela najboljeg interesa i jačanje jamstava unutar postupka azila za djecu. Države EU+ trebaju uspostaviti postupke azila prilagođene djetetu kojima se jamči zaštita djeteta tijekom cijelog postupka u skladu s pravom EU-a i međunarodnim pravom.

Što sadržava praktični vodič?

Svrha je ovog praktičnog vodiča pružiti smjernice i potporu nadležnim nacionalnim tijelima u pogledu potrebnih jamstava i mjera zaštite kojima će se osigurati da se najbolji interesi djeteta smatraju primarnim čimbenikom pri donošenju odluka koje utječu na dijete u postupku azila. Podijeljen je u pet dijelova, uključujući pregled terminologije; 1. kontekst i elementi najboljeg interesa djeteta; 2. relevantna jamstva; 3. smjernice o procjeni najboljeg interesa u praksi; i 4. ranjivost i pokazatelji rizika. Na kraju praktičnog vodiča nalazi se opsežan kontrolni popis koji je osmišljen da bi se zajamčilo da su nadležna tijela provela sve ključne korake te da su ih na odgovarajući način uzela u obzir pri procjeni najboljeg interesa djeteta. Vodič je nadopunjen priložima u kojima se nalazi kompilacija relevantnih dokumenata o politikama i smjernica te pregled pravnog okvira, uključujući međunarodne i europske pravne instrumente te pravne instrumente EU-a.

(¹) Potrebno je napomenuti da se u pravnoj stečevini EU-a u području azila upotrebljava pojam „maloljetnik“, što je istovjetno pojmu „dijete“. Oba se odnose na osobu mlađu od 18 godina. Ujedno vidjeti odjeljak [Terminologija](#).

(²) Članak 24. Povelje EU-a o temeljnim pravima; vidjeti također Komunikaciju Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o [zaštiti djece migranata](#), 12. travnja 2017. COM(2017) 211 final, str. 14. (Zaštita djece migranata).

(³) Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom* (članak 3. stavak 1.), 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14; za smjernice UNHCR-a o najboljim interesima vidjeti UNCHR, *Sigurni i zdravi: što države članice mogu učiniti kako bi osigurale poštovanje najboljih interesa djece bez pratnje i razdvojene djece u Europi*, listopad 2014.; UNHCR i Međunarodni odbor za spašavanje *Priručnik za rad na terenu za provedbu smjernica UNHCR-a za utvrđivanje najboljih interesa*, 2011.

Koje je područje primjene ovog praktičnog vodiča?

Područje primjene praktičnog vodiča ograničeno je na način na koji se u postupku azila kao primarni čimbenik uzimaju u obzir najbolji interesi djeteta ⁽⁴⁾ te se odnosi samo na djecu (s obiteljima ili bez pratnje) koja su podnijela zahtjev ili su izrazila želju da podnesu zahtjev ⁽⁵⁾ za međunarodnu zaštitu. U situacijama u kojima umjesto podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u najboljem interesu djeteta mogu biti drugi postupci, mjerodavna tijela (radno tijelo koje čine skrbnik, tijela nadležna za migracije, javni tužitelji) trebaju, u skladu s nacionalnim pravom ili praksom, predložiti odgovarajuća rješenja. Procjena najboljeg interesa djeteta za potrebe prihvata (u skladu s RCD-om (preinačen)) ili drugih postupaka nije obuhvaćena područjem primjene ovog praktičnog vodiča.

Ovaj praktični vodič usmjeren je na postupke azila. Djetetu treba omogućiti donošenje slobodne i informirane odluke o podnošenju zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Roditelji/skrbnik/predstavnik ili osobe koje rade u području zaštite djeteta (CP) mogu provoditi kontinuiranu procjenu toga je li pokretanje postupka podnošenja zahtjeva u najboljem interesu djeteta. Da bi se jamčilo poštovanje najboljeg interesa djeteta, potrebna je suradnja svih relevantnih subjekata nadležnih za kontinuiranu procjenu najboljeg interesa djeteta, ovisno o nacionalnom pravu ili praksi. Zaštita djeteta i procjena najboljeg interesa djeteta nadilaze postupke azila te je stoga potreban kontinuiran i cjelovit način suradnje s tijelima za zaštitu djece i drugim subjektima, kao što su tijelo za prihvata, skrbnik/predstavnik i pravni savjetnici.

Namjena je ovog praktičnog vodiča pružiti potporu provedbi načela najboljeg interesa u postupku azila u praksi, u skladu s pravnom stečevinom EU-a i drugim relevantnim zakonodavstvom EU-a ⁽⁶⁾. Vodič je izrađen imajući na umu da u različitim državama EU+ postoje razlike u pogledu prakse i subjekata uključenih u odlučivanje o najboljim interesima djeteta te da nacionalna tijela moraju zajamčiti da su tijekom postupka azila uspostavljeni sva relevantna zaštitna jamstva i mjere zaštite.

Kako je osmišljen ovaj praktični vodič?

EASO je razvio ovaj praktični vodič uz pomoć skupine stručnjaka iz Belgije, Danske, Finske, Irske, Norveške i Rumunjske, kao i iz Europske komisije, Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA), visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) i Fonda Ujedinjenih naroda za djecu (Unicef). Nadalje, provedeno je savjetovanje s Europskom komisijom, državama EU+ i međunarodnim organizacijama. Vodič je proizvod različitih iskustava i odražava zajednički cilj da se uspostave visokokvalitetni postupci međunarodne zaštite. Nadalje, u praktičnom vodiču uzeti su u obzir najbolji primjeri iz prakse utvrđeni u kontekstu potpore EASO-a programu premještanja ⁽⁷⁾ u Grčkoj i Italiji pri provedbi procjene najboljeg interesa (BIA) djece koja ispunjavaju uvjete za premještanje.

Kako upotrebljavati ovaj vodič?

U ovom praktičnom vodiču navedene su opće smjernice te se može upotrebljavati kao referentno mjerilo ili služiti kao nadahnuće za ažuriranje ili poboljšanje posebnih standardnih operativnih postupaka razvijenih za djecu na nacionalnoj razini.

Kontrolnim popisom najboljih interesa predloženim u vodiču poduprijet će se i zajamčiti prikupljanje informacija i postupci procjene koji su u tijeku. Tim će se popisom procjenitelju omogućiti da potvrdi jesu li pružene relevantne informacije i mjere zaštite, uzimajući u obzir zaštitu podataka/sigurnost.

⁽⁴⁾ U nekim državama članicama procjena najboljeg interesa provodi se u fazi prihvata, zasebno od međunarodnih postupaka zaštite.

⁽⁵⁾ Time se ne dovode u pitanje rješenja kojima je u nekim državama članicama djeci omogućeno da zahtjev podnesu sama ili da ga podnesu njihovi roditelji ili predstavnici (članak 7. stavak 3. APD-a (preinačen)) te obuhvaća izradu, registraciju izrade i podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu s obzirom na različite implikacije koje to podrazumijeva (članak 6. APD-a (preinačen)).

⁽⁶⁾ Između ostalih, relevantne odredbe utvrđene u [Direktivi 2011/36/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP, SL 2011 L 101 (Direktiva o suzbijanju trgovine ljudima).

⁽⁷⁾ [Odluka Vijeća \(EU\) 2015/1523](#) od 14. rujna 2015. o uvođenju privremenih mjera u području međunarodne zaštite u korist Italije i Grčke.

Ovaj praktični vodič može se upotrebljavati zajedno s mjerodavnim europskim, međunarodnim i nacionalnim zakonodavstvom, poštujući pristup koji se temelji na pravima djeteta ^(*). Osim toga, izrađeni su brojni postojeći dokumenti o politikama i smjernice o najboljem interesu djeteta koji su korišteni pri izradi smjernica ovog vodiča o provedbi tog načela. Dodatni referentni materijali dostupni su u dijelu Dokumenti o politikama i smjernice (Prilog III.) ovog vodiča.

Na koji je način ovaj praktični vodič povezan s drugim EASO-ovim alatima za podršku?

EASO-ova misija jest pružanje podrške državama EU+ u provedbi CEAS-a pomoću, između ostaloga, zajedničke obuke i zajedničkih standarda kvalitete te zajedničkih informacija o zemlji podrijetla. Kao što je slučaj sa svim EASO-ovim alatima za podršku, ovaj praktični vodič temelji se na zajedničkim standardima CEAS-a. Ovaj bi se vodič trebalo smatrati nadopunom drugih dostupnih EASO-ovih alata za podršku, osobito *Praktičnog vodiča o procjeni dobi*, *Praktičnog vodiča za pronalaženje obitelji* te modula osposobljavanja *Intervjuiranje djece*.

(*) Vidjeti odjeljak Dokumenti o politikama i smjernice (Prilog II.) i Pravni okvir (Prilog III.).

Terminologija

Procjena dobi

Procjena dobi postupak je kojim nadležna tijela žele procijeniti kronološku dob ili raspon dobi osobe da bi se utvrdilo je li pojedinac dijete ili odrasla osoba ⁽⁹⁾.

Intervju(i) za utvrđivanje najboljeg interesa

Intervjui za utvrđivanje najboljeg interesa odnose se na intervju s djetetom, skrbnikom djeteta ili bilo kojom drugom osobom koja je odgovorna za brigu o djetetu i njegovu zaštitu. U nekim državama članicama može se provesti više od jednog namjenskog intervju s djetetom. Ti se intervjui provode radi redovite procjene najboljeg interesa djeteta. Oni mogu biti samostalni, dio osobnog intervju ili bilo kojeg drugog intervju (intervju radi pronalaženja obitelji ili radi procjene ranjivosti itd.). Provođenje takvih intervju treba se temeljiti na činjenici da je procjena najboljeg interesa pojedinog djeteta kontinuirani proces, a ne jednokratni događaj. Najbolji interes djeteta kao primarni čimbenik mora biti sastavni dio svih odluka i postupaka, uključujući intervju. Može ga se ažurirati i preispitati.

Procjena i utvrđivanje najboljeg interesa ⁽¹⁰⁾

U skladu s autoritativnim tumačenjem Odbora UN-a za prava djeteta i Konvencije o pravima djeteta, procjena najboljeg interesa:

posebna je aktivnost koju je potrebno provesti u svakom pojedinom slučaju [...] sastoji se od ocjenjivanja i usporedbi svih elemenata koji su potrebni za donošenje odluke u posebnoj situaciji za određeno dijete ili skupinu djece.

[...] Pojmom „utvrđivanje najboljeg interesa” opisuje se službeni postupak u kojem se primjenjuju stroge postupovne zaštitne mjere osmišljene za utvrđivanje najboljeg interesa djeteta na temelju procjene najboljeg interesa ⁽¹¹⁾.

Dijete/maloljetnik

U zakonodavstvu EU-a pojmovi „dijete” i „maloljetnik” odnose se na bilo koju osobu mlađu od 18 godina. Potrebno je napomenuti da se u pravnoj stečevini EU-a u području azila upotrebljava pojam „maloljetnik”, što je istovjetno pojmu „dijete” koji se koristi u ovom vodiču s obzirom na to da je glavna tema, odnosno „najbolji interes djeteta”, načelo iz međunarodnog javnog prava koje proizlazi iz Konvencije UN-a o pravima djeteta (CRC).

Djeca izložena riziku

Odnosi se na svako dijete koje može biti izloženo određenom riziku, bez obzira na obiteljski sastav ili obiteljsku situaciju. Dijete može biti bez pratnje, razdvojeno od obitelji ili u pratnji roditelja. Rizici kojima dijete može biti izloženo obuhvaćaju, ali nisu ograničeni na, fizičke i mentalne povrede, seksualno i rodno uvjetovano nasilje i druge oblike zlostavljanja ili iskorištavanja, prisilni i rani brak, sakaćenje / rezanje ženskih spolnih organa (FGM/C), probleme mentalnog zdravlja, rizik od samoozljeđivanja/samoubojstva itd.

⁽⁹⁾ EASO, *Praktični vodič o procjeni dobi*, 2018., za dodatne informacije o najboljim interesima djeteta i procjeni dobi vidjeti i Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 6 (2005.)*, *Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla*, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6, odjeljak V. A, stavak 31. točka (i).

⁽¹⁰⁾ BID je izvan područja uporabe ovog praktičnog priručnika.

⁽¹¹⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/GC/14.

Pojam djeca izložena riziku obuhvaća djecu koja su žrtve trgovine ljudima ili izložena riziku od trgovine ljudima, djecu koja su preživjela teške oblike psihičkog, fizičkog ili seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući FGM/C, prisilni i rani brak, fizičke i mentalne povrede i druge oblike zlostavljanja ili iskorištavanja, djecu koja vode kućanstvo, djecu bez državljanstva, majke adolescentice, djecu koja su bila pripadnici oružanih skupina, djecu koja boluju od teških bolesti, djecu s problemima mentalnog zdravlja itd.

Djeca koja su žrtve trgovine ljudima (ili izložena riziku od trgovine ljudima)

Odnosi se na svako dijete za koje postoji opravdana sumnja da bi moglo biti žrtva trgovine ljudima, čak i ako još nije došlo do iskorištavanja ⁽¹²⁾. Djeca koja su žrtve trgovine ljudima ili bi to mogla postati imaju pravo na pomoć i podršku, pri čemu se u obzir uzimaju njihove posebne okolnosti ⁽¹³⁾.

Dablinska uredba III i postupovna jamstva Dablinske provedbene uredbe

Uredba (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinačena) ⁽¹⁴⁾. Dablinska uredba III odnosi se na postupovna jamstva, između ostalih, imenovanje zastupnika i njegov pristup svim relevantnim dokumentima ⁽¹⁵⁾.

Obitelj

Pojam „obitelj” potrebno je tumačiti u širem smislu kako bi obuhvaćao biološke roditelje, roditelje posvojitelje ili udomitelje, braću i sestre ili, ako je to primjenjivo, članove šire obitelji ili zajednice ⁽¹⁶⁾.

Pronalaženje obitelji

Potruga za članovima obitelji (uključujući rođake ili bivše skrbnike djece bez pratnje) u svrhu obnove obiteljskih veza i ponovnog spajanja obitelji ako je to u najboljem interesu djeteta ⁽¹⁷⁾.

Skrbnik/zastupnik ⁽¹⁸⁾

Upotreba pojmova skrbnik, zastupnik i pravni zastupnik nedosljedna je i razlikuje se u međunarodnim/europskim okvirima. U ovom praktičnom vodiču pojmovi „skrbnik/zastupnik” upotrebljavat će se zajedno.

⁽¹²⁾ Trgovina ljudima (THB) i dalje je izrazito profitabilni oblik teškog i organiziranog kriminala koji je izričito zabranjen u Povelji EU-a o temeljnim pravima, osobito člankom 5., kao i člancima 79. i 83. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. U članku 2. Direktive o suzbijanju trgovine ljudima navedena je definicija kaznenog djela trgovine ljudima, uključujući posebno upućivanje na djecu koja su žrtve trgovine ljudima. Zabilježen je porast trgovine djecom radi seksualnog iskorištavanja, pri čemu su žrtve pretežno djevojčice, te prisilnog počinjenja kaznenih djela. Mreže trgovine ljudima iskoristile su migracijsku krizu da bi se usmjerile na najranjivije, posebno djecu, te je općenito prisutan problem povećanog rizika od trgovine radi seksualnog iskorištavanja. Vidjeti Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o [napretku u suzbijanju trgovine ljudima](#), 19. svibnja 2016., COM(2016) 267 final (izvješće o napretku); Europol, [Izvješće o stanju „Trgovina ljudima u EU-u”](#), 765175, veljača 2016 (izvješće o stanju).

⁽¹³⁾ Vidjeti članke 13.–16. Direktive o suzbijanju trgovine ljudima; za pregled prava žrtava trgovine ljudima u EU-u, vidjeti [Prava žrtava trgovine ljudima u EU-u](#), Europska komisija 2013.

⁽¹⁴⁾ Dablinska uredba III

⁽¹⁵⁾ Članak 6. stavak 2. Dablinske uredbe III

⁽¹⁶⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, [Opća napomena br. 6 \(2005.\)](#), Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6, uvodna izjava 19. KD-a (preinačen).

⁽¹⁷⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, [Opća napomena br. 6 \(2005.\)](#), Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6; članak 6. stavak 4. Dablinske uredbe III i odredbe članka 24. stavka 3. RCD-a (preinačen) i KD-a (preinačen); također vidjeti [Praktični vodič za pronalaženje obitelji](#), EASO, 2016.

⁽¹⁸⁾ Za dodatne smjernice u pogledu terminologije vidjeti priručnik [Skrbnništvo nad djecom kojoj je uskraćena roditeljska skrb](#), FRA, lipanj 2014., str. 14.–15.

Skrbnik je neovisna osoba koja štiti najbolje interese djeteta i njegovu opću dobrobit i u tu svrhu dopunjuje ograničenu pravnu sposobnost djeteta. Skrbnik u svim postupcima djeluje kao zakonski zastupnik djeteta na isti način kao što roditelj zastupa svoje dijete ⁽¹⁹⁾.

Zastupnik je definiran kao „osoba ili organizacija koju su imenovala nadležna tijela da [djetetu] bez pratnje pomaže i da ga zastupa u postupcima [međunarodne zaštite]... da se osigura najveća korist djeteta i da za njega, prema potrebi, obavlja pravne radnje. [...]” ⁽²⁰⁾.

Uloga zastupnika razlikuje se od **pravnog zastupnika**, koji je pravni savjetnik ili ovlašteni odvjetnik/pravni stručnjak „koji pruža pravnu pomoć, govori u ime djeteta i pravno ga zastupa u pisanim izjavama i osobno u postupku azila ili drugim pravnim postupcima kako je predviđeno nacionalnim zakonom” ⁽²¹⁾.

Postupovne zaštitne mjere i jamstva

Postupovna jamstva posebne su mjere potpore uspostavljena radi stvaranja uvjeta koji su potrebni da bi osobe s posebnim potrebama imale učinkovit pristup postupcima te da bi se predočili elementi koji su potrebni da bi se podržao njihov zahtjev za međunarodnu zaštitu. Tim se jamstvima podnositeljima zahtjeva s posebnim potrebama omogućuje da iskoriste svoja prava i ispune svoje obveze u skladu s Direktivom o postupku azila (APD (preinačen)) ⁽²²⁾.

U Dablinskoj uredbi III „postupovne zaštitne mjere” odnose se na odredbe povezane sa žalbom. U općoj napomeni br. 14 Odbora UN-a za prava djeteta navode se oba prethodno opisana jamstva, kao i postupovne zaštitne mjere, kao što je pravo na saslušanje i pravo na žalbu.

Rođak

Odrasli ujak/tetak, teta/ujna ili djed/baka djeteta koji je prisutan/prisutna na državnom području države članice neovisno o tome je li dijete rođeno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici ili usvojeno, kako je određeno nacionalnim pravom ⁽²³⁾. Ako ih je službeno imenovalo relevantno nadležno tijelo, u ovom vodiču oni se nazivaju i **pružateljima skrbi** ⁽²⁴⁾.

Dijete razdvojeno od obitelji

Dijete koje je razdvojeno od svih „odraslih osoba odgovornih za njega u skladu s pravom ili praksom predmetne države članice”, ali ne nužno i od drugih rođaka. Stoga se pod tim pojmom može podrazumijevati i dijete u pratnji drugih odraslih članova obitelji ili rođaka ⁽²⁵⁾. Taj se pojam ne nalazi u postojećoj pravnoj stečevini EU-a u području azila. U okviru pravne stečevine EU-a u području azila djeca razdvojena od obitelji svrstavaju se u kategoriju djece bez pratnje.

⁽¹⁹⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 6 (2005.)*, Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6; *Opća skupština UN-a, Smjernice za alternativnu skrb o djeci: Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda*, 24. veljače 2010., A/RES/64/142; priručnik *Skrbnništvo nad djecom kojoj je uskraćena roditeljska skrb*, FRA, lipanj 2014. U njima se pružaju smjernice o uspostavi nacionalnih sustava skrbništva i upravljanju njime te se upućuje na glavne zadaće koje skrbnik treba provoditi. Pojam skrbnika u dokumentima UN-a ima šire značenje od istog pojma u pravnoj stečevini EU-a.

⁽²⁰⁾ Članak 2. točka (n) APD-a (preinačen) i članak 2. točka (j) RCD-a (preinačen).

⁽²¹⁾ Priručnik *Skrbnništvo nad djecom kojoj je uskraćena roditeljska skrb*, FRA, lipanj 2014.

⁽²²⁾ Uvodna izjava 29. i članak 2. točka (d) APD-a (preinačen).

⁽²³⁾ Članak 2. točka (h) Dablinske uredbe III.

⁽²⁴⁾ Ne dovodeći u pitanje definiciju u državama članicama u kojima se „pružanje skrbi” smatra zadaćom institucije, upravitelja skloništa i drugih subjekata osim rođaka. U nekim državama članicama pružatelj skrbi jest osoba/institucija zadužena za dnevnu skrb o djetetu, tj. smještaj, hranu, odlazak u školu itd.

⁽²⁵⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 6 (2005.)*: Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6, odjeljak III. stavak 8.

Dijete bez pratnje

Dijete koje dolazi na državno područje države članice bez pratnje odrasle osobe koja je za njega odgovorna u skladu s pravom ili praksom predmetne države članice tako dugo dok ta odrasla osoba stvarno ne preuzme brigu o njemu; uključuje i dijete koje je ostalo bez pratnje nakon što je ušlo na državno područje države članice ⁽²⁶⁾.

⁽²⁶⁾ Članak 2. točka (e) RCD-a (preinačen); članak 2. točka (m) APD-a (preinačen); članak 2. stavak 1. KD-a (preinačen); članak 2. točka (j) Dablinske uredbe III; članak 2. točka (f) Direktive o ponovnom spajanju obitelji; Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 6 (2005.): Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla*, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6, odjeljak III. stavak 7.; vidjeti također UNHCR i Unicef, *Sigurni i zdravi: što države članice mogu učiniti kako bi osigurale poštovanje najboljih interesa djece bez pratnje i razdvojene djece u Europi*, 2014., str. 22.

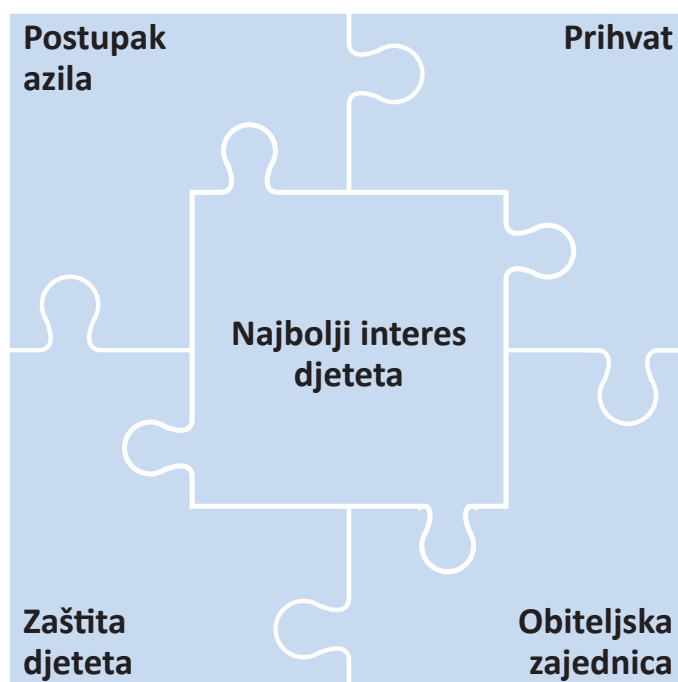
1. Kontekst i elementi najboljeg interesa djeteta

Najbolji interesi djeteta jesu **pravo, načelo i postupovno pravilo** koji su čvrsto uklopljeni u međunarodno i europsko pravo te su naglašeni u [prijedlozima preinaka](#) ⁽²⁷⁾ u okviru CEAS-a. U članku 24. Povelje Europske unije o temeljnim pravima navodi se: „u svakom djelovanju koje se odnosi na djecu, bez obzira na to provodi li ga tijelo vlasti ili privatna ustanova, primarni cilj mora biti zaštita interesa djeteta” ⁽²⁸⁾, a u članku 3. CRC-a navodi se: „u svim aktivnostima koja se odnose na djecu... najbolji interesi djeteta predstavljaju primarni čimbenik” ⁽²⁹⁾. Obveza da se kao primarni čimbenik zajamče najbolji interesi djeteta ponavlja se u pravnoj stečevini EU-a u području azila ⁽³⁰⁾.

Najbolji interes djeteta kao primarni čimbenik kontinuirani je proces koji je potrebno procijeniti prije donošenja bilo kakve važne administrativne odluke. Postupci koji se odnose na najbolji interes djeteta trebaju započeti prije postupka azila i nastaviti se nakon njega. Dok je dijete u postupku azila, procjena najboljeg interesa djeteta obveza je CP-a, nadležnih tijela za azil i drugih subjekata.

- Subjekti u području zaštite djeteta istodobno provode procjenu najboljeg interesa u različite svrhe (prihvat, obrazovanje, skrbništvo itd.).
- Međutim, time se ne uklanja odgovornost nadležnih tijela za azil da najbolji interes djeteta uzimaju u obzir kao primarni čimbenik u svim fazama postupka azila.

Navedene procjene ne smiju biti međusobno isključive. Trebaju se međusobno nadograđivati da bi svi postupci mogli imati koristi od potrebnih sinergija i da bi se izbjegla preklapanja.

⁽²⁷⁾ Europska komisija, *Child-specific provisions in the Common European Asylum Package*, izvadak odredaba koje se odnose na djecu u važećem CEAS-u i u prijedlozima njegove reforme od 4. svibnja i 13. srpnja 2016.

⁽²⁸⁾ Europska unija, *Povelja Europske unije o temeljnim pravima*, 26. listopada 2012., 2012/C 326/02.

⁽²⁹⁾ Ujedinjeni narodi, *Konvencija o pravima djeteta*, 20. studenoga 1989.

⁽³⁰⁾ Vidjeti odjeljak Dokumenti o politikama i smjernice (Prilog III.).

Nalazi mapiranja postupka azila za djecu koje je proveo EASO

Na temelju potvrđenih nalaza mapiranja EASO 2017., procjena najboljeg interesa djeteta može se provesti u različitim fazama postupka azila, u nekim slučajevima prije početka postupka azila (u **Irskoj** i **Slovačkoj** ⁽³¹⁾), ili u određenoj fazi postupka, na primjer, ako je dijete zatražilo međunarodnu zaštitu, kao što je slučaj u **Bugarskoj** i **Grčkoj** (pod uvjetom da je javni tužitelj pravodobno obaviješten ⁽³²⁾). U **Poljskoj** se procjena provodi tijekom donošenja odluke o međunarodnoj zaštiti.

Većina ispitanika izjavila je da se procjena može odvijati u svim fazama postupka azila. To je slučaj u **16 država EU+ (AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR** ⁽³³⁾, **IT, LV, NO, SE, SI i SK)**. Preciznije, u **Španjolskoj** i **Finskoj** procjena najboljeg interesa djeteta odvija se i u prihvatnim centrima.

1.1 Pristup utemeljen na pravima djeteta

U ovom praktičnom vodiču naglašava se da pristup utemeljen na pravima djeteta i pristup utemeljen na pravima obvezuju nacionalna tijela u pogledu najboljeg interesa djeteta. Opća napomena br. 14 (2013.) Odbora UN-a za prava djeteta o pravu djeteta da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom, pruža autoritativno tumačenje i smjernice u pogledu njihova načina provedbe u državama. To obuhvaća postupovne zaštitne mjere kojima se jamči provedba ⁽³⁴⁾. Pristup utemeljen na pravima djeteta, za razliku od pristupa usmjerenog na državu:

[...] promiče ostvarenje prava sve djece utvrđenih u Konvenciji razvojem sposobnosti nositelja dužnosti da ispune svoje obveze (članak 4.) i sposobnosti nositelja prava da zatraže ostvarenje svojih prava, rukovodeći se cijelo vrijeme pravom na nediskriminaciju (članak 2.), na razmatranje najboljeg interesa djeteta (članak 3. stavak 1.), na život, opstanak i razvoj (članak 6.), te poštovanje djetetovih mišljenja (članak 12.). [...] Pristup temeljen na pravima djeteta cjelovit je i njime se naglašava podupiranje sposobnosti i resursa samog djeteta i svih društvenih sustava kojima ono pripada: obitelji, škole, zajednice, ustanova, vjerskih i kulturnih sustava ⁽³⁵⁾.

Da bi se najbolji interesi djeteta uzimali u obzir kao primarni čimbenik, moraju se redovito provoditi cjeloviti postupci usmjereni na dijete. U njima se moraju uzeti u obzir pojedinačne i posebne okolnosti i potrebe djeteta u svim aktivnostima i odlukama koje utječu na dijete, neovisno o tome jesu li one kratkoročne, srednjoročne ili dugoročne.

5. Za potpunu primjenu koncepta najboljeg interesa djeteta potreban je razvoj pristupa utemeljenog na pravima u kojem sudjeluju svi subjekti da bi se zajamčio cjelovit fizički, psihički, moralni i duhovni integritet djeteta i promicalo njegovo ljudsko dostojanstvo ⁽³⁶⁾.

Najbolji interes djeteta kao primarni čimbenik treba biti dio pojedinačnog postupka koji se poduzima za svako dijete koje je izrazilo namjeru podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu te se primjenjuje na sve odluke i postupke povezane s međunarodnom zaštitom.

Utvrđivanje posebnih postupovnih potreba za djecu ujedno je obveza iz APD-a (preinačen), kao i provođenje procjena ranjivosti, u skladu s Direktivom o uvjetima prihvata (RCD (preinačen)) ⁽³⁷⁾. Pod time se može podrazumijevati sudjelovanje svih subjekata, kao što su subjekti u području zaštite djeteta ili pružatelji usluga.

⁽³¹⁾ Procjena najboljeg interesa djeteta započinje od trenutka pronalaska/identificiranja djeteta.

⁽³²⁾ U slučaju da tužitelj nije pravodobno obaviješten, procjena se provodi tijekom intervjua.

⁽³³⁾ U Francuskoj procjena najboljih interesa djeteta započinje čim se otkrije dijete bez pratnje i ne ovisi o postojanju/fazama postupka azila. Procjena najboljih interesa djeteta odvija se istodobno s procjenom dobi, a kasnije ga provodi tijelo za procjenu.

⁽³⁴⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak V.

⁽³⁵⁾ Odbor UN-a za gospodarska, socijalna i kulturna prava, *Opća napomena br. 13: Pravo na obrazovanje (članak 13. Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima)*, 8. prosinca 1999., E/C.12/1999/10, stavak 59.

⁽³⁶⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak I. A, stavci 4. i 5.

⁽³⁷⁾ Vidjeti također članak 23. stavak 4. RCD-a (preinačen) – Rehabilitacija i potpora.

U procjenama najboljeg interesa djeteta koje su u tijeku potrebno je uzeti u obzir činjenicu da će se sposobnosti ⁽³⁸⁾ ili posebne potrebe djeteta s vremenom razvijati te se u skladu s time poduzete mjere mogu revidirati ili prilagoditi, za razliku od donošenja definitivnih ili nepovratnih odluka.

1.2 Analiza koncepta „primarnog čimbenika“

Riječima Odbora UN-a za prava djeteta, načelo najboljeg interesa djeteta „usmjereno je na jamčenje potpunog i učinkovitog uživanja svih prava koja su priznata u Konvenciji te cjelovitog razvoja djeteta“⁽³⁹⁾. Uzimanje u obzir najboljeg interesa djeteta kao primarnog čimbenika u okviru svake relevantne odluke znači započinjanje s procjenom posebnih okolnosti svakog pojedinog djeteta ⁽⁴⁰⁾, utvrđivanjem i ocjenjivanjem relevantnih elemenata za to određeno dijete, njihovom razradom te dodjeljivanjem važnosti svakom pojedinom elementu u odnosu na ostale elemente ⁽⁴¹⁾.

Uzimanje u obzir najboljeg interesa djeteta **primarni** je čimbenik koji će možda biti potrebno uravnotežiti s interesima drugih, uključujući državu. Važnost koja se pridaje najboljem interesu djeteta dio je analize donositelja odluke. Ima visoku razinu prioriteta i nije samo jedan od nekoliko čimbenika koji se razmatraju ⁽⁴²⁾. Potrebno je imati na umu da uzimanje u obzir najboljeg interesa djeteta u odnosu na druge kontekste mora biti od **najveće važnosti**, što znači da je najbolji interes djeteta odlučujući čimbenik pri donošenju odluke.

Primjeri odluka koje utječu na dijete u postupku azila mogu, između ostalog, biti: donošenje odluke da se s djetetom provede odvojen osobni intervju bez prisutnosti roditelja; donošenje odluke o tome je li u najboljem interesu djeteta da ga se sasluša, na kojoj lokaciji, kada bi trebalo provesti intervju i koliko dugo bi on trebao trajati; odabir prevoditelja / nadležnog službenika/ službenika za registraciju koji je zadužen za dijete; donošenje odluke o provođenju procjene dobi ili o početku pronalaženja djetetove obitelji; donošenje odluke o tome treba li odvojiti zahtjev djeteta od zahtjeva njegovih roditelja itd.

U Općoj zajedničkoj izjavi Odbora UN-a za prava djeteta i Odbora za radnike migrante (CMW) iz 2017. o provedbi općih načela u kontekstu međunarodnih migracija (izjava br. 22. Odbora UN-a za prava djeteta i br. 3 Odbora za radnike migrante) ⁽⁴³⁾ također su navedene konkretne situacije u kojima je potrebna službena procjena / službeno utvrđivanje ⁽⁴⁴⁾.

To se nadalje odnosi na sve aspekte procjene zahtjeva djeteta i značajne aspekte najboljeg interesa djeteta koji se odnose na zaštitu. Primjeri su takvih aspekata progon koji se odnosi na djecu, prisutnost obitelji u zemlji podrijetla ili drugim zemljama, mogućnosti bijega unutar države za dijete (ako je primjenjivo), sigurna treća zemlja (ako je primjenjivo), mjere zaštite te različiti zakonom propisani pragovi koji su relevantni za situaciju djeteta, tj. teret dokazivanja, povlastica sumnje itd.

⁽³⁸⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, stavak 84.

⁽³⁹⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak I. A, stavci 4. i 5.

⁽⁴⁰⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak V. stavci 46. i 48.–51.

⁽⁴¹⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak V. 2., stavak 80.; dodatne informacije potražite u EASO-ovom *Izvešću o postupku azila za djecu iz 2017.*

⁽⁴²⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak IV. A. 4. stavci 36.–40.

⁽⁴³⁾ Ova opća izjava nadograđuje se na dokument i izvješće iz 2012. Odbora UN-a za prava djeteta, izrađen na temelju opće rasprave u Ženevi u rujnu 2012., te na druge dokumente koji se navode u odjeljku A, stavku 5. *Opće zajedničke izjave* Odbora UN-a za prava djeteta i Odbora za radnike migrante br. 3. iz 2017. [Odbor za radnike migrante] i br. 22 iz 2017. [Odbor UN-a za prava djeteta] o općim načelima u pogledu ljudskih prava djece u kontekstu međunarodnih migracija, 16. studenoga 2017.

⁽⁴⁴⁾ U *Općoj zajedničkoj izjavi br. 3 Odbora za radnike migrante i br. 22 Odbora UN-a za prava djeteta* navodi se da se „najbolji interes djeteta u potpunosti uzima u obzir u imigracijskom pravu, planiranju, provedbi i procjeni migracijskih politika te donošenju odluka o pojedinačnim slučajevima, uključujući odobravanje ili odbijanje zahtjeva za ulazak u zemlju ili boravak u njoj, u odlukama koje se odnose na provedbu migracija, u ograničenjima pristupa socijalnim pravima za djecu i njihove roditelje ili zakonske skrbnike, u odlukama u pogledu jedinstva obitelji i skrbništva nad djetetom, pri čemu najbolji interes djeteta mora biti primarni čimbenik te stoga imati visoku razinu prioriteta. Konkretno, najbolji interes djeteta potrebno je izričito zajamčiti pojedinačnim postupcima koji su sastavni dio bilo kakve administrativne ili sudske odluke koja se odnosi na ulazak, boravak ili povrat djeteta, smještaja djeteta ili skrbi za njega, pritvora ili protjerivanja roditelja povezanog s njegovim ili njezinim migracijskim statusom.“

Nalazi mapiranja postupka azila za djecu koje je proveo EASO

11 anketiranih država (**BE, BG, CH, CY, DK, EE, IE, ES** ⁽⁴⁵⁾, **FR, LV i SE**) ima uspostavljen službeni postupak za procjenu najboljeg interesa djeteta u postupku azila.

Najbolji interes djeteta primarni je čimbenik u okviru postupka azila u **Austriji, Njemačkoj, Grčkoj, Poljskoj, Finskoj, Italiji, Norveškoj i Slovačkoj**, iako su te zemlje potvrdile da kod njih ne postoji službeni postupak za procjenu najboljeg interesa djeteta.

Slično tome, u **Finskoj, Mađarskoj** ⁽⁴⁶⁾, **Litvi, Nizozemskoj, Poljskoj, Rumunjskoj i Sloveniji** ne postoji službeni postupak procjene najboljeg interesa djeteta, ali postoje određene zaštitne mjere. Ako se u **Nizozemskoj** pojavi potreba za procjenom najboljeg interesa djeteta, uključit će se NIDOS i Vijeće za zaštitu djece. U **Poljskoj** se najbolji interes djeteta procjenjuje u okviru procjene potreba za međunarodnom zaštitom. U **Sloveniji** se najbolji interes djeteta mora smatrati primarnom brigom u svim fazama postupka azila i svim uključenim tijelima i osobama.

1.3 Multidisciplinarna i objektivna priroda

Procjena najboljeg interesa djeteta mora biti multidisciplinarna ⁽⁴⁷⁾ i obuhvaćati relevantne subjekte te je moraju provoditi za to odobreni stručnjaci koji su završili odgovarajuće osposobljavanje za rad s djecom ⁽⁴⁸⁾.

Najbolji interes djeteta objektivne je prirode, tj. ne može ovisiti o subjektivnim stajalištima, gledištima i mišljenjima. Prosudba najboljeg interesa djeteta koju je donijela odrasla osoba ne može imati prednost pred obvezom poštovanja svih prava djeteta u skladu s Konvencijom ⁽⁴⁹⁾. To znači da najbolji interes djeteta nikako ne smije biti opravdanje za lišavanje prava u skladu s CRC-om.

Smatra se dobrom praksom zajamčiti da se svaka preporuka ili procjena u pogledu najboljeg interesa djeteta dodatno preispita i odobri, i to na temelju **načela „četiri oka”**, pri čemu slučaj proučavaju barem dva službenika.

1.4 Postupci koji se odnose na najbolji interes

Ako su nadležna tijela za azil prva u kontaktu s pojedinim djetetom ili su zadužena za brojne postupovne/pravne aktivnosti, može se zatražiti da pokrenu postupke koji se odnose na najbolji interes djeteta. U takvim slučajevima, posebno ako osobni intervju sadržava pitanja koja se odnose na najbolji interes djeteta i postupovna jamstva, moraju sudjelovati svi relevantni subjekti te se djetetu ne smije uskratiti mogućnost odvojenog saslušanja u vezi s pitanjima njegova najboljeg interesa.

⁽⁴⁵⁾ Jamči skrbnik.

⁽⁴⁶⁾ Propisi kojima se osigurava primjena BIC-a bit će prošireni sljedećom izmjenom mađarskog Zakona o azilu.

⁽⁴⁷⁾ Preporuke za rad multidisciplinarnog tima također je objavio Odbor UN-a za prava djeteta u *Općoj napomeni br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14.

⁽⁴⁸⁾ Program razdvojene djece u Europi (SCEP), *Izjava o dobroj praksi*, 2009., str. 6.

⁽⁴⁹⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14.

Primjeri iz prakse

U **Finskoj** i **Švedskoj** tijela koja donose odluke kombiniraju nadležnosti u područjima azila, imigracije, trgovine ljudima i prihvata i na taj način provode procjenu najboljeg interesa i katkad utvrđivanje najboljeg interesa, uključujući one izvan područja primjene međunarodnih postupaka zaštite.

1.5 Najbolji interes djeteta i pravo na saslušanje ⁽⁵⁰⁾

Potrebno je saslušati i uzeti u obzir mišljenje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelošću. Svi postupci donošenja odluka koji kao primarni čimbenik uzimaju u obzir najbolji interes djeteta moraju obuhvaćati poštovanje prava djeteta na slobodno izražavanje mišljenja. Države članice moraju uspostaviti mehanizme za zastupanje mišljenja djeteta koje može formirati vlastito mišljenje, tj. moraju djetetu omogućiti izražavanje želje da ga se sasluša. Kada dijete odluči da želi da ga se sasluša, države članice mogu odlučiti na koji će se način to provesti, izravno ili preko zastupnika (skrbnik/roditelj). Ako je dijete izravno ili neizravno izrazilo svoje mišljenje, tom je mišljenju potrebno pridati odgovarajuću važnost u skladu s dobi i zrelošću djeteta.

Dijete je ujedno potrebno obavijestiti o tome na koji se način upotrebljavaju informacije koje je pružilo. Saslušavanje djeteta znači i njegovo sudjelovanje. Treba ponoviti da je za to potrebno pružiti informacije na način prilagođen djetetu, čime mu se pomaže da shvati situaciju u kojoj se nalazi (tj. postupak azila). Odgovorni službenici moraju zajamčiti provođenje saslušanja na način koji nije štetan za dijete.

1.6 Usporedba elemenata najboljeg interesa djeteta

U svim postupcima koji se odnose na najbolji interes mora se pomno razmotriti obiteljska situacija djeteta, situacija u njegovoj zemlji podrijetla, posebni oblici ranjivosti, sigurnost i rizici kojima je dijete izloženo, potrebe u pogledu zaštite, razina integracije u zemlji domaćinu te mentalno i fizičko zdravlje, obrazovanje i društveno-ekonomske okolnosti. Tu analizu mogu provesti socijalni radnici koji su zaposleni u nadležnom tijelu za azil ili drugi subjekti na raspolaganju nadležnom tijelu za azil. Ona mora biti utvrđena u kontekstu djetetova roda, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, nacionalnog, etničkog ili društvenog podrijetla, religije, invalidnosti, migracijskog ili boravišnog statusa, državljanstva, dobi, ekonomskog statusa, političkog ili drugog mišljenja ⁽⁵¹⁾, kulturne i jezičnog podrijetla ili drugog statusa.

Službenici koji provode procjenu moraju uzeti u obzir različita prava djeteta i u najvećoj mogućoj mjeri nastojati ostvariti sva prava djeteta ⁽⁵²⁾. Dokumentacija o najboljem interesu treba sadržavati detaljan opis okolnosti u kojima se dijete nalazi, uključujući sve zaštitne mjere i zaključke, analizu u kojoj je opisana usporedba elemenata, razmotrene mogućnosti za dijete te koja je mogućnost u najboljem interesu djeteta i zašto.

Popis u nastavku sadržava navode iz Opće napomene br. 14. ⁽⁵³⁾ te iz CRC-a i pravne stečevine EU-a ⁽⁵⁴⁾:

- mogućnosti ponovnog spajanja obitelji (članak 10. CRC-a, članak 23. stavak 2. RCD-a (preinačen));
- život, opstanak i razvoj djeteta (članak 6. CRC-a); dobrobit;
- identitet djeteta (članak 8. CRC-a) i sredina iz koje potječe;

⁽⁵⁰⁾ Također vidjeti Odbor UN-a za gospodarska, socijalna i kulturna prava, *Opća napomena br. 12: Pravo na odgovarajuću prehranu (članak 11. Međunarodnog pakta o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima)*, 12. svibnja 1999.

⁽⁵¹⁾ Odbor UN-a za prava djeteta i Odbor za radnike migrante, *Opća zajednička izjava* br. 3. (2017.) Odbora za radnike migrante i br. 22 (2017.) Odbora UN-a za prava djeteta o općim načelima u pogledu ljudskih prava djece u kontekstu međunarodnih migracija, 16. studenoga 2017., odjeljak I., stavak 3.

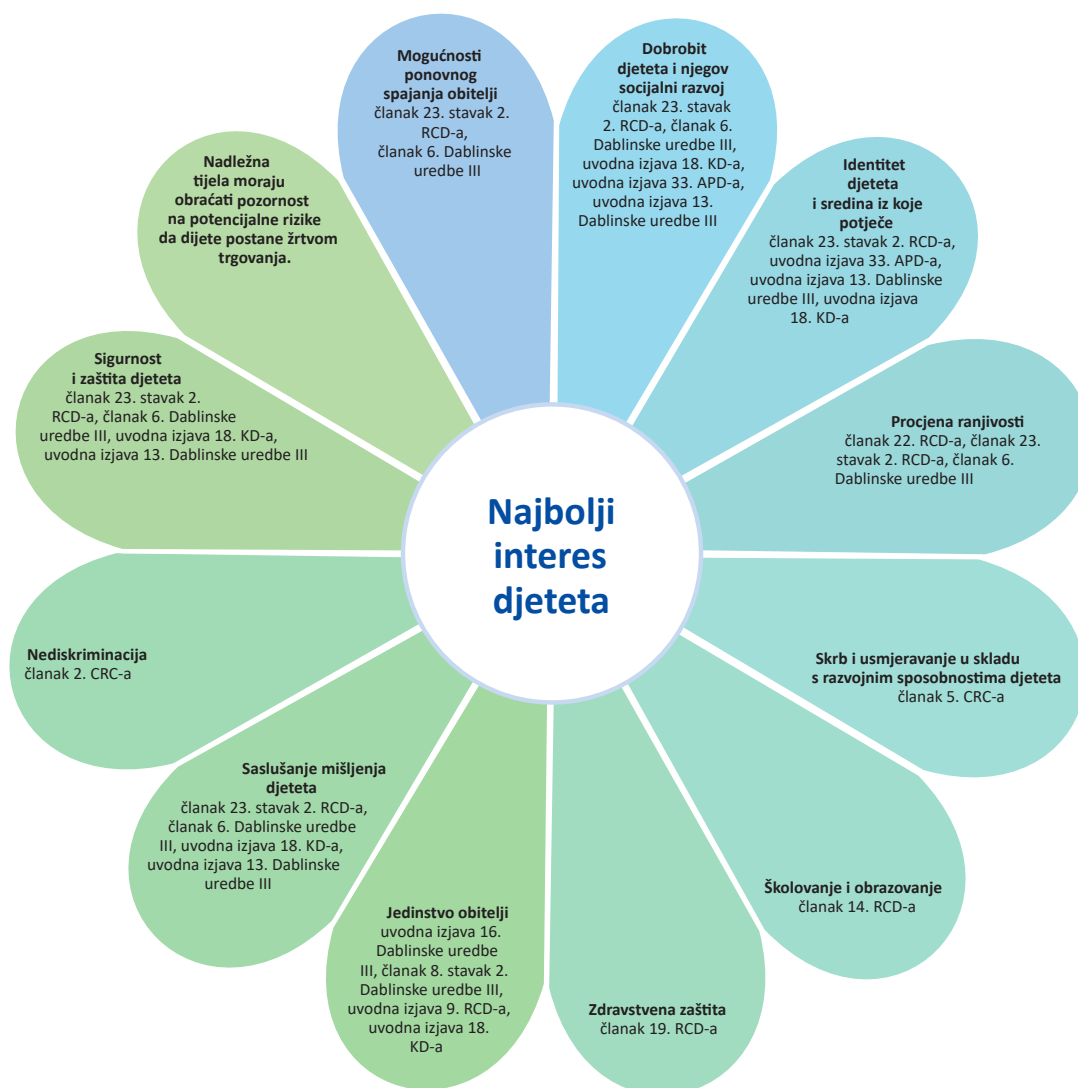
⁽⁵²⁾ „U Konvenciji ne postoji hijerarhija prava. Sva ondje osigurana prava jesu prava u najboljem interesu djeteta.” Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14.

⁽⁵³⁾ Ključni elementi koje je potrebno uzeti u obzir pri procjeni najboljeg interesa djeteta navedeni su u odjeljku V. Odbora UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom (članak 3. stavak 1.)*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, odjeljak V. A, stavak 48.

⁽⁵⁴⁾ Za dodatne pojedinosti o navedenom vidjeti FRA, *Izvjешće o temeljnim pravima*, 2018. str. 184.–186.

- situacija ranjivosti; moguća žrtva trgovine ljudima (članci 32. i 39. CRC-a, članak 23. stavak 2. RCD-a (preinačen), članak 6. stavak 3. točka (c) Dablinske uredbe III); druge posebne potrebe (članci 20. i 22. CRC-a, članak 22. RCD-a (preinačen));
- pravo djeteta na obrazovanje (članak 28. CRC-a);
- pravo djeteta na zdravlje (članak 24. CRC-a);
- jedinstvo obitelji (članak 9. CRC-a, članak 8. stavak 2. Dablinske uredbe III i članak 25. Direktive o kvalifikaciji), očuvanje obiteljskog okruženja i održavanje odnosa;
- saslušanje mišljenja djeteta (članak 12. CRC-a);
- zaštita i sigurnost djeteta (članak 19. CRC-a);
- načelo nediskriminacije (članak 2. CRC-a);
- skrb i vodstvo u skladu s razvojnim sposobnostima djeteta (članak 5. CRC-a).

Ti su navodi odraženi u pravnoj stečevini EU-a, a u grafikonu u nastavku prikazani su neki od ključnih elemenata (nepotpun popis) najboljeg interesa djeteta, uz navedena upućivanja na pravne instrumente. Dodatne smjernice, relevantni dokumenti o politikama i smjernice nalaze se u prilogima I. i II. te u međunarodnom i europskom pravnom okviru u Prilogu III. ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵⁵⁾ Sva pravna upućivanja u vizualnom materijalu u nastavku odnose se na preinačene pravne instrumente EU-a.

2. Postupovne zaštitne mjere

Za taj je pravni okvir potrebno uspostaviti više zaštitnih mjera kojima se jamči da se najboljem interesu djeteta pridaje odgovarajuća važnost kao primarnom čimbeniku. Mnoge od tih zaštitnih mjera primjenjive su općenito na svu djecu koja traže azil. Ovdje se ističe na koji točan način one služe provedbi najboljeg interesa djeteta. Na primjer, pristup skrbniku općenita je zaštitna mjera za svu djecu bez pratnje koja traže azil. Istodobno, uključivanje skrbnika u postupak koji se odnosi na najbolji interes djeteta ili uključivanje procjene koju je proveo skrbnik dio je zaštitnih mjera kojima se jamči da se najbolji interes djeteta uzima u obzir kao primarni čimbenik.

Ta posebna postupovna jamstva i zaštitne mjere moraju uvijek biti zajamčene i primijenjene u okviru postupka azila za djecu. Postupovna jamstva predstavljaju za nadležna tijela obveze, a za djecu prava. Uzimajući u obzir najbolji interes djeteta kao primarni čimbenik, nadležni službenici ujedno moraju u svakom trenutku neprestano provjeravati jesu li uspostavljene postupovne zaštitne mjere. Nadležni službenici moraju zajamčiti da su zaštićena prava svakog pojedinog djeteta.

Jasno je da više subjekata iz različitih nadležnih tijela intervenira u vezi sa zahtjevom djeteta za međunarodnu zaštitu. Svaki od njih odgovoran je u svojem području nadležnosti uzeti u obzir najbolji interes djeteta kao primarni čimbenik. Nadležni službenik može biti predstavnik bilo kojeg od tih subjekata/tijela. Međutim, za vođenje predmeta zaduženi su socijalni radnici i voditelji predmeta u području zaštite djeteta.

Zaštitne mjere koje su istaknute u ovom vodiču odnose se na sve intervjue koji se provode s djetetom, kao i na osobni intervju u kontekstu postupka azila.

Primjeri iz prakse

Na **Cipru** se pri podnošenju zahtjeva za međunarodnu zaštitu djetetu daje poseban obrazac za identifikaciju ranjivih osoba. Procjenu najboljeg interesa djeteta kontinuirano provode službe socijalne skrbi dok dijete ne napuni 18 godina.

U **Litvi** se najbolji interes djeteta procjenjuje tijekom cijelog postupka azila putem promatranja i komunikacije s djetetom koji se provode u raznim prilikama.

U **Norveškoj** Uprava za imigraciju (UDI) propisuje da dijete ima mogućnost izraziti svoje mišljenje o pitanjima koja se na njega odnose.

Sigurnost

Tijekom cijelog postupka azila djeca moraju biti zaštićena od svih oblika nasilja, zlostavljanja, nemara i iskorištavanja. Službenici za azil moraju uzeti u obzir i obratiti pozornost na moguće pokazatelje ranjivosti i rizika da bi zajamčili sigurnost djeteta tijekom trajanja postupka azila (vidjeti odjeljak Ranjivost i pokazatelji rizika).

Potrebno je prikupljati informacije o dobrobiti djeteta i o svim razlozima za zabrinutost u pogledu zaštite ili sigurnosti. Prikupljanjem takvih informacija i pridavanjem odgovarajuće važnosti njima može se pridonijeti osiguravanju zaštite djeteta, primjerice, zaštite od toga da dijete padne u ruke osoba ili dođe u kontakt s osobama koje su ga zlostavljale, povrijedile ili njime trgovale. Nadležni službenik mora obratiti pozornost na izvor tih informacija i važnost koja im se može pridati s obzirom na to da će mnogo toga ovisiti o pojedinačnim okolnostima slučaja.

Kvalificirano osoblje

Službenici za azil koji rade s djecom moraju biti **kvalificirani, imati iskustvo u radu s djecom** te moraju biti **odgovarajuće osposobljeni**. Odluke u vezi sa zahtjevom djeteta za međunarodnu zaštitu mora donositi nadležno tijelo koje je u cijelosti upućeno u sve pravne instrumente koji se odnose na prava djeteta, trgovinu ljudima i druga pitanja koja su relevantna za zaštitu.

Službenici koji izravno rade s djetetom moraju biti osposobljeni za uporabu **tehnika intervjua koje su prilagođene djetetu** ⁽⁵⁶⁾. Države EU+ trebaju imenovati osposobljeno i kvalificirano stručno osoblje za rad na predmetima koji uključuju djecu te svojem osoblju omogućiti stalnu izgradnju kapaciteta. Prevoditelji također trebaju biti osposobljeni za prevođenje za djecu te imati iskustva s takvom vrstom prevođenja..

Podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu

Djetetu treba pomoći u donošenju informirane odluke da podnese zahtjev za međunarodnu zaštitu. Podnošenje zahtjeva za azil temeljno je pravo svakog djeteta i njegovo ostvarivanje ne podliježe prethodnoj procjeni nadležnih tijela. Potrebno je dobiti mišljenje djeteta o podnošenju zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Potrebno ga je uzeti u obzir u skladu s dobi i zrelošću djeteta.

Nakon što je zahtjev podnesen, dijete/zastupnik može se odlučiti na povlačenje zahtjeva ako postoje drugi pravni načini koji bolje služe najboljem interesu pojedinog djeteta, a podnošenje zahtjeva ili moguće posljedice priznavanja statusa izbjeglice možda nisu u najboljem interesu djeteta u tom trenutku.

Nakon što dijete shvati da se njegovo mišljenje uzima u obzir, moguće je da će biti spremnije na suradnju, što dodatno pridonosi postupku.

Registracija

Zaštitne mjere za djecu potrebno je primjenjivati od trenutka identificiranja djeteta. Brojne zaštitne mjere koje su određene za postupak azila mogu se primjenjivati već pri podnošenju zahtjeva. Od tog trenutka dijete se smatra podnositeljem zahtjeva. Tijekom registracije podnošenja zahtjeva potrebno je prikupiti pojedinosti koje obuhvaćaju biografske podatke djeteta, obiteljske veze i kontakte, aktualne podatke za kontakt djeteta i obitelji.

Uredba o Eurodacu obvezuje države članice da uzmu otiske prstiju podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu starijih od 14 godina ⁽⁵⁷⁾. Procjenu dobi ne treba provoditi sustavno u tu svrhu ⁽⁵⁸⁾. Suprotno tome, potrebna je šira primjena povlastice sumnje da bi se prihvatila dob djeteta. Procjenu dobi potrebno je provesti samo ako postoje ozbiljne sumnje u pogledu toga je li osoba dijete.

Određivanje prioriteta / prilagodba trajanja postupka

Postupak azila za djecu treba imati visoku razinu prioriteta. Moraju se utvrditi zahtjevi koje su podnijela djeca te je potrebno zajamčiti da djeca kod koje postoje razlozi za zabrinutost u pogledu zaštite ne čekaju dugo ili da se njihov predmet ne odgađa ⁽⁵⁹⁾. Kad je riječ o obradi zahtjeva koji je podnijelo dijete, važno je prilagoditi trajanje postupka jer bi davanje prednosti zahtjevu moglo biti u najboljem interesu djeteta. U drugim slučajevima u najboljem interesu može biti razdoblje odmora i oporavka prije

⁽⁵⁶⁾ EASO-ov modul osposobljavanja „Intervjuiranje djece“ interaktivan je modul za službenike u postupku azila usmjeren na poboljšanje njihova znanja i vještina intervjuiranja djece, uzimajući u obzir dob i zrelost djeteta, kulturološke različitosti i posljedice traume ili boli. Dodatne informacije o EASO-ovu programu osposobljavanja i modulu dostupne su na <https://www.easo.europa.eu/training-quality/training>

⁽⁵⁷⁾ Uredba (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava „Eurodac“ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) [2013] SL L 180/1. Potrebno je napomenuti da je u postojećem prijedlogu za revidiranje Uredbe o Eurodacu predviđeno smanjenje dobne granice na šest godina.

⁽⁵⁸⁾ Dodatne pojedinosti potražite u EASO-ovom *Praktičnom vodiču o procjeni dobi* iz 2018.

⁽⁵⁹⁾ Program razdvojene djece u Europi (SCEP), *Izjava o dobroj praksi*, 2009., str. 34.

nastavljanja ispitivanja zahtjeva. Vrijeme obrade zahtjeva djeteta u postupku azila potrebno je smanjiti na najmanju moguću mjeru.

Izuzeće od graničnih/ubrzanih/brzih postupaka

Dijete je potrebno izuzeti iz postupaka na granici te ubrzanih i brzih postupaka ako se u kontekstu takvih postupaka ne može osigurati odgovarajuća potpora koju djetetu treba pružiti ⁽⁶⁰⁾. Potrebno je osigurati razdoblje odmora i oporavka ako je to u skladu s potrebama djeteta. Osim toga, države EU+ trebale bi imati uspostavljene mehanizme za odgovor u izvanrednim situacijama u kojima može biti potreban premještaj djece u sigurnije okruženje.

Osiguranje pravnog zastupanja

Ako djetetu treba dodijeliti skrbnika/zastupnika, podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu ne bi trebalo provesti prije imenovanja skrbnika/zastupnika, koji bi trebao pomoći u podnošenju zahtjeva.

Neovisnog i kvalificiranog skrbnika/zastupnika potrebno je imenovati što prije kao dio jamstava za djecu bez pratnje i djecu razdvojenu od obitelji. Skrbnik bi trebao imati više kvaliteta, primjerice, stručnost u odnosu na mlade osobe te odgovarajuću sposobnost i stručnost u pogledu posebnih potreba zaštite djeteta. Važno je da se djetetu pruži potpora ⁽⁶¹⁾ tijekom cijelog postupka azila, od imenovanja skrbnika/zastupnika do pristupa pravnoj pomoći i savjetovanju.

Važno je zajamčiti kontinuitet imenovanja skrbnika/zastupnika i odrediti najveći broj djece koju mogu istodobno zastupati.

Primjeri iz prakse

U **Belgiji** sud odlučuje može li odrasla osoba u pratnji djeteta biti imenovana skrbnikom nakon završetka postupaka za dobivanje dozvole boravka u Belgiji. Za vrijeme postupka azila odrasla osoba u pratnji djeteta ne može biti imenovana skrbnikom.

U **Irskoj** se smatra da je u najboljem interesu svakog djeteta bez pratnje u državi da mu se odmah dodijeli socijalni radnik (u svojstvu skrbnika *in loco parentis*).

Skrbnik/zastupnik treba biti u cijelosti obaviješten o postupcima i dati suglasnost ako je to u skladu s najboljim interesom djeteta. On mora prisustvovati svakom intervjuu koji se provodi s djetetom jer je prisutnost skrbnika dio jamstava da se tijekom intervjua poštuju prava djeteta. Međutim, u slučajevima djece s roditeljima ili djece razdvojene od obitelji, ako je pružatelj skrbi rođak, za najbolji interes djeteta možda će biti potrebno da oni ne budu prisutni tijekom intervjua (vidjeti i 3.6 Imenovanje rođaka / odrasle osobe u pratnji kao pružatelja skrbi / skrbnika).

Pružanje pravnih savjeta

U APD-u (preinačen) navedeno je da države članice moraju što prije imenovati zastupnika ⁽⁶²⁾. U APD-u (preinačen) također je predviđeno pružanje besplatnih pravnih i postupovnih informacija na zahtjev podnositelja zahtjeva u prvom stupnju. Djetetu je potrebno omogućiti pristup **pravnom savjetu i savjetovanju**. Dobra je praksa zajamčiti da dijete ima besplatan pristup uslugama pravne pomoći u svim fazama postupka azila.

⁽⁶⁰⁾ Vidjeti članak 24. stavak 3. APD-a (preinačen).

⁽⁶¹⁾ U nekim državama članicama to može obuhvaćati samo pravnu i psihološku/moralnu potporu. Ovisno o državi članci, uloga zastupnika nije pružanje socijalne potpore, nego pravno zastupanje (razlika u odnosu na ulogu pružatelja skrbi).

⁽⁶²⁾ Članak 25. stavak 1. točka (a) APD-a (preinačen).

Pravnom savjetniku djeteta ujedno je potrebno omogućiti da je nazočan pri svakom intervjuu koji se provodi s djetetom. Ukupno gledajući, dijete tijekom intervjua treba imati pratnju, osim ako dijete to ne želi, te se takvom zahtjevu može udovoljiti. S obzirom na značajnu zaštitnu ulogu koju ima pravni savjetnik ili zastupnik, trebalo bi odlučiti čija je prisutnost u najboljem interesu djeteta.

Pružanje informacija i tumačenje

Potrebno je uspostaviti zaštitne mjere da bi se zajamčilo da dijete može sudjelovati, da u cijelosti razumije postupak azila i da je obaviješteno o njegovim posljedicama na **način prilagođen djetetu, koji je rodno osjetljiv i prikladan dobi djeteta, na njemu razumljivom jeziku**, da bi mu se omogućilo izražavanje stajališta, želja i mišljenja te da postavlja pitanja i donese informiranu odluku o sudjelovanju u postupku.

Djetetu je potrebno pružiti pravodobne informacije, **tumačenje** i materijale u kojima je objašnjen postupak azila te mu je tijekom postupka potrebno omogućiti pregledavanje tih informacija. Ako je moguće, prevoditelj bi trebao imati iskustvo u prevođenju za djecu. Djetetu tijekom svih faza procjene ranjivosti treba pružiti odgovarajuće vodstvo, u skladu s njegovom dobi i zrelošću. Dijete ne bi trebalo biti lišeno **odgovarajućeg vodstva**, koje trebaju pružiti skrbnik/zastupnik i drugi relevantni subjekti, tj. osoblje odgovorno za dnevnu skrb.

Saslušanje mišljenja djeteta i njegovo sudjelovanje

Dijete ima pravo izraziti svoje stajalište i mišljenje, osobno ili preko skrbnika/zastupnika. Intervju/saslušanje djeteta mora biti dio procjene najboljeg interesa djeteta ako je to moguće i preporučljivo s obzirom na pojedinačne okolnosti (tj. djeca s invaliditetom, djeca koja ne mogu komunicirati). Najbolji interes djeteta potrebno je uzeti u obzir pri odlučivanju o tome treba li provesti intervju s djetetom tijekom postupka azila i na koji način to učiniti. Zaštitne mjere koje su istaknute u ovom vodiču odnose se na sve intervjue koji se provode s djetetom, kao i na osobni intervju u kontekstu međunarodne zaštite.

Saslušanje djeteta i pridavanje odgovarajuće važnosti njegovu mišljenju

- a. Svaki intervju uvijek treba provoditi u sigurnom, povjerljivom i ugodnom okruženju koje je prilagođeno djetetu, na odgovarajućim lokacijama koje pridonose izgradnji povjerenja.
- b. Potrebno je razmotriti trajanje svakog intervjua, izbjeći ponavljanje intervjua te razmotriti mogućnost izostavljanja intervjua ako je to u skladu s najboljim interesom djeteta i okolnostima svakog pojedinog djeteta.
- c. Dijete se treba osjećati opušteno. Nadležni službenik i prevoditelj trebaju biti neformalni koliko god je to moguće.
- d. Informacije treba pružati na jednostavan i jasan način. Potrebno je provjeriti je li ih dijete razumjelo.
- e. Ako je moguće, dijete treba pitati želi li da službenik i prevoditelj budu muškog ili ženskog spola. Izbor može ovisiti o sredini iz koje dijete potječe, npr. dječak koji je bio žrtva seksualnog zlostavljanja muškarca, možda će odabrati osobu suprotnog spola.
- f. Treba pronaći stručne voditelje intervjua koji po potrebi mogu primijeniti alternativne metode provođenja intervjua i osigurati stručno savjetovanje, primjerice, u slučaju traume i posttraumatskog stresnog poremećaja.
- g. Službenici i prevoditelji obvezni su čuvati povjerljivost informacija, a taj koncept i njegova pravila potrebno je objasniti djetetu.
- h. Dijete i skrbnika potrebno je obavijestiti o svrsi svakog intervjua te o tome tko će imati pristup prijepisu intervjua.

Svaki intervju s djetetom uvijek treba provoditi u sigurnom, povjerljivom i ugodnom okruženju koje je prilagođeno djetetu, na odgovarajućim lokacijama koje pridonose izgradnji povjerenja.

Potrebno je razmotriti trajanje svakog intervjua, izbjeći ponavljanje intervjua te razmotriti mogućnost izostavljanja intervjua ako je to u skladu s najboljim interesom djeteta i okolnostima svakog pojedinog djeteta (tj. ako to nije praktično zbog oblika invalidnosti itd.). Ako iskaz roditelja na zadovoljavajući način obuhvaća zahtjev djeteta, možda neće biti potrebe za provođenjem osobnog intervjua za dobivanje međunarodne zaštite. Kako je prethodno navedeno, dijete ne treba nepotrebno izlagati brojnim intervjuima jer ga to može uznemiriti i omesti procjenu najboljeg interesa djeteta zbog neizbježnih nedosljednosti u priči djeteta. Preporučuje se izbjegavanje brojnih zasebnih intervjua povezanih s posebnim postupovnim potrebama, prihvatom i drugim potrebama.

Dijete se treba osjećati opušteno. Dobra je praksa unaprijed posjetiti lokaciju na kojoj će se provesti intervju za dobivanje međunarodne zaštite, objasniti postupak djetetu ili mu pokazati videosnimku prostorije u kojoj se vodi intervju jer se time može pomoći djetetu da se opusti i osigurati učinkovito sudjelovanje. Nadležni službenik i prevoditelj trebaju biti neformalni koliko god je to moguće. Informacije treba pružati na jednostavan i jasan način. Potrebno je provjeriti je li ih dijete razumjelo s obzirom na to da se neka djeca možda neće usuditi postavljati pitanja zbog njihove dobi, kulturnog podrijetla ili psihičkog stanja.

Ako je moguće, djetetu treba pružiti izbor u pogledu spola službenika i prevoditelja. Izbor može ovisiti o sredini iz koje dijete potječe te je moguće da odabere osobu suprotnog spola, npr. dječak koji je bio žrtva seksualnog zlostavljanja muškarca možda će odabrati službenika i prevoditelja ženskog spola. Moguće je da dijete koje je moglo biti izloženo ili je izloženo traumi uopće neće biti spremno izraziti osjećaje ili mišljenja. Potrebno je pronaći stručne voditelje intervjua koji mogu primijeniti alternativne metode provođenja intervjua i osigurati stručno savjetovanje.

Voditelj intervjua treba u cijelosti snimiti intervju, osobito jer se potrebe djeteta mogu mijenjati te je stoga važno dobiti jasan uvid u razloge donošenja određenih odluka/preporuka. Najbolji interes djeteta potrebno je na sveobuhvatan način uzeti u obzir kao primarni čimbenik u svim intervjuima te u zaključcima i preporukama pri donošenju bilo koje odluke koja utječe na dijete. Službenici i prevoditelji obvezni su čuvati povjerljivost informacija, a taj koncept i njegova pravila potrebno je objasniti djetetu. Dijete i skrbnika/zastupnika potrebno je obavijestiti o svrsi svakog intervjua te o tome tko će imati pristup prijepisu intervjua.

Potrebno je uzeti u obzir mišljenje i želje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelošću ⁽⁶³⁾.

Primjeri iz prakse

U **Norveškoj** se intervjui s djecom u dobi od sedam godina ili mlađom, ako su u stanju oblikovati vlastito mišljenje, mogu provesti ako su u pratnji roditelja.

U **Danskoj** je procjena najboljeg interesa djeteta uobičajeno sastavni dio osobnog intervjua (za međunarodnu zaštitu). Pojedinačne intervjue za utvrđivanje najboljeg interesa potrebno je provesti za potrebe propisane Dablinskom uredbom III i radi odluke o tome treba li smatrati da dijete ima pratnju.

U **Švedskoj** je naglasak na činjenici da malodobno dijete s pratnjom ima ista prava, ako to želi, da izrazi svoja stajališta i mišljenja kao i dijete bez pratnje ili starije dijete.

Pravo djeteta na saslušanje ne smije biti ograničeno samo na intervju. Nadležno osoblje treba obratiti pozornost na stajališta, potrebe i mišljenja djeteta i izvan intervjua.

⁽⁶³⁾ Pouke na temelju iskustava iz sektora pravosuđa. Vidjeti FRA, *Child-friendly justice — Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States*, veljača 2017.

Utvrđivanje činjenica

Ako je to moguće, nadležni službenik treba aktivno nastojati prikupiti informacije iz relevantnih izvora u svrhu odgovarajuće procjene najboljeg interesa djeteta u postupku azila. Uzimajući u obzir zaštitu i povjerljivost podataka, te ako je to u skladu sa sigurnošću i zaštitom djeteta, potrebno je kontaktirati osobe koje su upoznate sa situacijom djeteta, kao što su osobe od povjerenja, skrbnik/zastupnik, postojeći pružatelj skrbi, socijalni radnici u centru za prihvata, učitelj itd. Osobe koje rade s djecom moraju istodobno biti svjesne činjenice da djeca imaju pravo na privatnost i održavanje povjerljivog odnosa sa skrbnikom, pravnim zastupnikom i bilo kojim drugim predstavnikom.

Ako se od subjekata koji su upoznati sa situacijom djeteta zatraži da podijele informacije s nadležnim tijelima za azil radi donošenja odluke o zahtjevu za azil, moraju se voditi najboljim interesom djeteta jer je riječ o različitim postupcima s drukčijim ciljevima.

Nadležni službenik mora zajamčiti da su sve relevantne informacije o djetetu dostupne tijelima koja u određenoj situaciji donose odluku o najboljem interesu djeteta. Prije donošenja preporuke ili odluke potrebno je na odgovarajući način analizirati sve relevantne elemente. Važno je uzeti u obzir svako kulturno i obiteljsko podrijetlo koje je relevantno za najbolji interes djeteta, a da se pritom ne stvaraju pretpostavke o situaciji djeteta. Dijete ili skrbnik uvijek trebaju imati mogućnost pružanja dodatnih detalja.

Dokumentiranje najboljeg interesa djeteta

Svaki službenik za azil koji počne raditi na predmetu koji se odnosi na dijete treba dokumentirati brojna pitanja koja će biti relevantna tijekom cijelog postupka azila i nakon njega. Sve elemente postupka koji se odnosi na najbolji interes djeteta potrebno je analizirati i evidentirati radi dosljedne i kontinuirane procjene. Sva relevantna pitanja potrebno je dokumentirati, na primjer, u općem sustavu za upravljanje predmetima, relevantnim bazama podataka, papirnatim izvješćima u spisu ili pomoću elektroničkih predložaka i kontrolnih popisa.

To treba obuhvaćati informacije o obiteljskoj situaciji djeteta, odnosu s postojećim pružateljem skrbi, skrbnikom/zastupnikom ili udomiteljskom obitelji. U slučaju djece bez pratnje i djece razdvojene od obitelji te informacije trebaju obuhvaćati razloge razdvajanja obitelji, lokaciju članova obitelji, braće i sestara ili rođaka, pitanja koja se odnose na uspostavljanje kontakta s obitelji te sve moguće informacije u skladu s Dablinskom uredbom. Potrebno je jasno navesti kako je donesena preporuka ako se smatra da je pokretanje ponovnog uspostavljanja kontakta s obitelji sigurno za dijete i obitelj te u najboljem interesu djeteta.

Informacije koje se upotrebljavaju potrebno je zajedno sa zaključcima i preporukama dokumentirati i o njima izvješćivati u skladu s propisima o zaštiti podataka⁽⁶⁴⁾, u svrhu upućivanja i provedbe preporuka. Potrebno je napomenuti da bi nadležni službenik trebao procijeniti treba li napraviti iznimku u pogledu prava roditelja na uvid u dokumentaciju ili određene informacije o djetetu, ovisno o dobi djeteta i pitanju o kojem je riječ, tj. nasilju, zlostavljanju i drugim pitanjima.

Kada je riječ o primjenjivim zaštitnim mjerama i jamstvima, važno je istaknuti veze između APD-a (preinačen) i RCD-a (preinačen). Jedan od aspekata procjene najboljeg interesa djeteta na cjelovit način jest prikupljanje i dokumentiranje informacija i dokaza o mogućim postupovnim i prihvatnim problemima u ranoj fazi provedbe procjene.

⁽⁶⁴⁾ U cijelosti poštujući pravo na privatnost i standarde zaštite podataka te uz strogo provođenje odgovarajućih propisa o prikupljanju podataka, njihovoj uporabi i čuvanju te pristupu podacima.

Poštovanje jedinstva obitelji

Tijekom postupka azila potrebno je zajamčiti poštovanje koncepta jedinstva obitelji, osim ako bi se na temelju zabrinutosti u pogledu dobrobiti ili sigurnosti djeteta zaključilo drukčije. Djetetu je potrebno omogućiti da pruži dodatne informacije o svojem slučaju, na primjer, bilo koji novi kontakt s članovima obitelji ili rođacima ili predstojeći dolazak članova obitelji ili rođaka u drugu državu EU+ ⁽⁶⁵⁾. Te je informacije potrebno procijeniti na odgovarajući način. U slučaju djece razdvojene od obitelji, moraju se provjeriti i procijeniti (obiteljske) veze da bi se utvrdili mogući rizici.

Koliko je to moguće, braću i sestre treba držati zajedno, uzimajući u obzir ono što je najbolje za dotično dijete i, posebno, njegovu dob i stupanj zrelosti. Promjene mjesta prebivališta djece bez pratnje treba ograničiti na najmanju moguću mjeru.

Procjena zahtjeva djeteta

Pri procjeni sadržaja zahtjeva za međunarodnu zaštitu posebnu je pozornost potrebno obratiti na povećane čimbenike rizika kojima su djeca izložena te oblike progona ili ozbiljne nepravde koji se posebno odnose na djecu ⁽⁶⁶⁾ (na primjer, novačenje maloljetnika u oružane snage, trgovina djecom, dječja prostitucija ili povrede određenih prava djeteta, štetne tradicionalne prakse).

Pri razmatranju mogućnosti zaštite unutar zemlje (KD (preinačen), uvodne izjave 25. i 27., članak 8.), najbolji interes djeteta potrebno je izravno uključiti u istragu.

Što se tiče prethodnih iskustava i mogućih nejasnoća u njihovu prenošenju, važno je uzeti u obzir da djeca i odrasli nemaju isti pojam o vremenu. To može imati snažan utjecaj na procjenu potrebe za međunarodnom zaštitom.

Tijekom ispitivanja potreba za zaštitom djeteta bez pratnje ili djeteta razdvojenog od obitelji, možda će biti potrebno pridati veću važnost određenim objektivnim čimbenicima pri ispitivanju utemeljenog straha od proganjanja ili stvarne opasnosti od ozbiljne nepravde. Pri ispitivanju potrebe za međunarodnom zaštitom djece bez pratnje i djece razdvojene od obitelji potrebno je primijeniti povlasticu sumnje ⁽⁶⁷⁾.

Preporuke u vezi s najboljim interesom djeteta

Nadležna tijela moraju uzeti u obzir informacije prikupljene tijekom intervjua koji su provedeni s djetetom i odraslim osobama u pratnji djeteta ili članovima obitelji, kao i sve relevantne informacije u spisu o djetetu.

Potrebno je **objasniti i poticati** uzimanje u obzir najboljeg interesa djeteta kao primarnog čimbenika. Za svaku je preporuku potrebno jasno navesti kako je donesena. Potrebni su jasni standardni operativni postupci u pogledu načina provedbe preporuka i toga tko ih provodi, uključujući odredbe o evaluaciji provedbe tih preporuka, pri čemu se sve potrebne promjene mogu uključiti u postupak koji se odnosi na najbolji interes djeteta. Na nacionalnoj razini u provedbi raznih preporuka sudjelovat će različiti subjekti.

Dijete je potrebno obavijestiti o preporukama u vezi s najboljim interesom djeteta koje je donijelo tijelo za zaštitu djece, zasebno od odluke u vezi sa zahtjevom za međunarodnu zaštitu. Djetetu treba dodatno objasniti što ta preporuka znači u praksi. Trebalo bi omogućiti preispitivanje ili revidiranje preporuka u pogledu djece.

⁽⁶⁵⁾ Vidjeti zahtjeve u pogledu pronalaženja obitelji iz članka 24. stavka 3. RCD-a (preinačen).

⁽⁶⁶⁾ UNHCR, *Smjernice o međunarodnoj zaštiti br. 8: zahtjevi djece za azil u skladu s člankom 1. stavkom A točkom (2) i člankom 1. stavkom F Konvencije iz 1951. ili Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica*, 22. prosinca 2009., HCR/GIP/09/08.

⁽⁶⁷⁾ Program razdvojene djece u Europi (SCEP), *Izjava o dobroj praksi*, 2009., str. 36.

Pravni lijek

Dijete i njegov skrbnik/zastupnik trebaju dobiti odgovarajuće objašnjenje o svim **odlukama** koje utječu na dijete, uključujući posljedice i **objašnjenje razloga** za donošenje odluka.

Time će se omogućiti znatno izvršavanje prava djeteta na pravni lijek. To je pravo potrebno ostvariti u odnosu na **jasnu pravnu argumentaciju koja je pružena**.

Jednak pristup pravosuđu potrebno je dodatno osigurati tako da se djetetu ili zastupniku omogući učinkovit pristup tužbi za zaštitu prava prilagođenoj djetetu (*).

(*) Za dodatne informacije o sudskim postupcima prilagođenima djetetu vidjeti FRA-ino izvješće, [Pravosuđe prilagođeno djeci – stajališta i iskustva djece koja sudjeluju u sudskim postupcima kao žrtve, svjedoci ili stranke u devet država članica EU-a, 2017.](#)

Zaštitne mjere koje nisu uspostavljene

Ako neke od prethodno navedenih zaštitnih mjera nisu uspostavljene, možda će trebati odgoditi ispitivanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu. To je potrebno odlučiti na temelju prirode zaštitne mjere koja nedostaje. To ne bi smjelo imati za posljedicu namjerno i nepotrebno odgađanje obrade. Ako je zaštitna mjera unutar područja odgovornosti nadležnog tijela za azil, nadležni službenik treba interno proslijediti slučaj. Ako je drugo tijelo ili imenovana strana odgovorna za jamčenje zaštitne mjere, nadležno tijelo za azil zajamčit će u koordinaciji s tom stranom uspostavljanje zaštitne mjere koja nedostaje. To je upućivanje potrebno dokumentirati na odgovarajući način. Raspodjela uloga/odgovornosti mora biti jasna.

3. Provedba najboljeg interesa djeteta u praksi

3.1 Suradnja sa službama za zaštitu djece

Suradnja sa službama za zaštitu djece nužna je tijekom cjelokupnog postupka. Tijela za zaštitu djece moraju obavijestiti nadležna tijela za azil ako se dijete nalazi u situaciji koja je štetna. Nadležna tijela za azil u državama EU+ uglavnom nemaju automatski pristup procjeni najboljeg interesa koju su provela tijela za zaštitu djece. Tijela za zaštitu djece i nadležna tijela za azil možda neće razmijeniti podatke ili informacije zbog povjerljivosti informacija i strogih propisa o zaštiti podataka. U nekim slučajevima nacionalni uredi za azil možda čak neće ni znati da su tijela za zaštitu djece uključena u djetetov predmet i obrnuto.

Potrebno je zajamčiti komunikaciju i povezanost između međunarodnih sustava za zaštitu i nacionalnih sustava za zaštitu djece ili nacionalnih mehanizama upućivanja. Da bi ta povezanost bila učinkovitija, trebalo bi izraditi usklađene protokole i standardne operativne postupke u suradnji s državnim i nedržavnim subjektima u području zaštite djece, institucijama i pružateljima usluga. U slučaju djece koja traže azil, uključenost službi za zaštitu djece u mehanizme upućivanja trenutačno je ograničena te bi je trebalo osnažiti i zajamčiti. Ako nije uspostavljen sustav za razmjenu informacija, svi relevantni dionici na središnjoj i lokalnoj razini trebali bi se barem redovito sastajati. U pojedinačnim slučajevima trebalo bi biti jasno koje je tijelo odgovorno za imenovanje skrbnika / pružatelja skrbi, davanje smjernica te dobrobit i pravni status djeteta s obzirom na to da može doći do propusta u zaštiti ako različita tijela smatraju da su drugi odgovorni za određene aspekte predmeta koji se odnosi na dijete.

Da bi se osigurala provedba zaštitnih mjera navedenih u odjeljku 3., preporučuje se da nadležno tijelo za azil pomoću koordinacije i suradnje s tijelima za zaštitu djece / skrbnicima / drugim relevantnim institucijama zajamči razmjenu i dostupnost potrebnih informacija te da se one koriste za dobrobit svakog pojedinog djeteta. To je potrebno provesti poštujući zaštitu/povjerljivost podataka. Dijete bi trebalo pristati na razmjenu podataka.

Jamčenje pristupa drugim pravima

Mjerodavna tijela (tijela nadležna za prihvata, resorna ministarstva, subjekti u području zaštite djeteta) u svakoj državi EU+ trebaju, nadalje, zajamčiti da dijete ima pristup **školovanju i obrazovanju** u skladu s člankom 14. RCD-a (i člankom 28. CRC-a) i **zdravstvenoj zaštiti** u skladu s člankom 19. RCD-a (i člankom 24. CRC-a) te odgovarajući **smještaj**.

3.2 Uspostavljanje postupovnih zaštitnih mjera

Napominjemo da u državama EU+ postoje razlike u redosljedu koraka. Tablica u nastavku nije zamišljena kao prijedlog redosljeda, nego kao prijedlog metode. U njoj je opisano kako provjeriti provode li se primjenjiva jamstva i zaštitne mjere namijenjene najboljem interesu djeteta te što bi nadležni službenici trebali učiniti da uspostave zaštitne mjere. Kontrolni popis trebao bi se početi koristiti u ranoj fazi postupka azila.

Razni subjekti mogli bi surađivati na kontrolnom popisu kao živom dokumentu koji popunjavaju odgovarajuća tijela odgovorna za provođenje određenih aktivnosti. Na primjer, izjavu „dijete ima pristup pravnoj pomoći” može potvrditi pravni zastupnik djeteta te može dodati informacije u pogledu pravnog savjetovanja koje je proveo s djetetom.

Postupovna jamstva i zaštitne mjere	Povezane aktivnosti nadležnog tijela za azil
Sigurnost djeteta zajamčena je tijekom cijelog postupka	Provjerite i potvrdite da dijete tijekom postupka azila ili u prebivalištu nije izloženo medicinskim kriznim situacijama ili ozbiljnim prijetnjama njegovoj sigurnosti i tjelesnom integritetu, uključujući bilo kakav oblik nasilja, nemara i iskorištavanja.
Dijete ima pristup postupcima prilagođenima djetetu koje provodi kvalificirano i osposobljeno stručno osoblje	Provjerite i potvrdite da u vođenju razgovora i radu na predmetu koji se odnosi na dijete sudjeluju samo kvalificirani i odgovarajuće osposobljeni službenici.
Provedeno je prioritarno ispitivanje	Provjerite vremenski okvir za predmet i spis koji se odnose na dijete i utvrdite da im je dodijeljen propisni prioritet, da je dijete izuzeto iz postupaka na granici i ubrzanih postupaka ako je to relevantno te da mu je pruženo odgovarajuće razdoblje odmora i oporavka.
Dijete ima pristup kvalificiranom, neovisnom skrbniku/zastupniku	Provjerite kada je skrbnik/zastupnik dodijeljen djetetu i je li sudjelovao u svim fazama postupka koji se odnosi na dijete, uključujući je li bio prisutan tijekom intervjua. Sustav za nadzor rada skrbnika/zastupnika dobar je primjer iz prakse te ga je potrebno uspostaviti.
Dijete ima pristup pravnoj pomoći/savjetu	Provjerite i potvrdite da je dijete imalo te da i dalje ima pravodoban pristup pravnom savjetu i savjetovanju. Važan je odgovarajući vremenski tijek, tj. pravni savjet u ranoj fazi, prisutnost tijekom intervjua te savjet u fazi žalbe.
Dijete tijekom cjelokupnog postupka ima pristup prevoditelju	<p>Provjerite i potvrdite da dijete ima pristup prijevodu na jeziku koji razumije. Prevoditelj treba biti osposobljen za prevođenje za djecu i upotrebljavati jezik prilagođen djetetu. Ako prevoditelj nije posebno osposobljen za rad s djecom, osigurajte odgovarajuću pripremnu radionicu da bi se upoznao s oblikom jezika koji će se upotrebljavati, vrstom pitanja i potrebom da se upotrebljava jednostavan jezik. Dijete ima mogućnost pritužbe na probleme povezane s kvalitetom ili neutralnošću tumačenja i prijevoda. Problemi s tumačenjem bilježe se i prate.</p> <p>Provjerite i potvrdite na koji je način osigurana komunikacija prije intervjua te jesu li rješenja u pogledu intervjua prikladna.</p>
Dijete je na način koji je prikladan njegovoj dobi i na njemu razumljivu jeziku propisno i pravodobno obaviješteno o postupku azila te ga je shvatilo	Provjerite i potvrdite da je dijete dobilo informacije o postupku azila prilagođene djetetu te da su te informacije predstavljene na način primjeren njegovu rodu i kulturnom podrijetlu. Provedena je provjera razumijevanja. Provjereno je smatra li se način objašnjavanja prikladnim i prilagođenim djetetu. Djetetu je pružena mogućnost postavljanja pitanja. Zatraženo je da dijete objasni što je razumjelo te da, po potrebi, potvrdi, ispravi ili nadopuni informacije.
Saslušana su stajališta djeteta te su procijenjena u skladu s dobi i zrelošću djeteta	Provjerite i potvrdite da je svaki intervju s djetetom sadržavao pitanja o tome kako se dijete osjeća i što misli o svojoj situaciji i temama o kojima se razgovaralo tijekom intervjua. Potrebno je istražiti i dokumentirati zrelost djeteta i podršku koju je dobilo ili treba da bi izrazilo svoja stajališta. Potrebno je saslušati stajališta/želje djeteta da ostane u zemlji, preseli se u drugu zemlju i slično. te razloge za ta stajališta ili želje.
Utvrđene su posebne potrebe i oblici ranjivosti djeteta te se pristupilo njihovom rješavanju	Provjerite i potvrdite da je provedena procjena posebnih potreba i da su postavljena relevantna pitanja tijekom svakog intervjua s djetetom da bi se utvrdili sv moguće posebne potrebe, oblici ranjivosti ili rizika, uključujući zlostavljanje, te ih se počelo rješavati. Na primjer, to bi, između ostaloga, moglo obuhvaćati pitanja o iskustvima djeteta u sredini iz koje dolazi, tijekom putovanja ili u kampu, zdravstvene aspekte, odnos s obitelji u njegovoj pratnji ili pružateljem skrbi.

Postupovna jamstva i zaštitne mjere	Povezane aktivnosti nadležnog tijela za azil
U slučaju djece razdvojene od obitelji: potvrđena je obiteljska veza s pružateljem skrbi (ako je primjenjivo)	Provjerite i potvrdite da je provjerena i potvrđena obiteljska veza na temelju dokumentacije ili relevantnih pitanja postavljenih tijekom intervjua ili drugih primjenjivih metoda u skladu s najboljim interesom djeteta te da su nalazi dokumentirani. Mogući su slučajevi kad je u najboljem interesu djeteta razdvojenog od obitelji da ne bude povjereno odrasloj osobi u rodbinskom odnosu. U takvim slučajevima osigurajte da dijete ne bude povjereno odrasloj osobi u rodbinskom odnosu ako to nije u njegovu najboljem interesu.
Zahtjev za međunarodnu zaštitu procjenjuje se u skladu s najboljim interesom djeteta	Uzmite u obzir učinak koji dob i moguća trauma ili psihičko stanje imaju na pamćenje i sposobnost davanja potpunih i suvislih informacija te tako i na procjenu vjerodostojnosti tijekom ispitivanja.
Informacije koje je potrebno prikupiti i dokumentirati ⁽⁶⁸⁾	
Prikupljeni su osobni podaci i relevantne informacije	Utvrđite da su na nenametljiv način prilagođen djetetu prikupljeni osobni podaci o djetetu, uključujući pitanja o identitetu i zdravstvenom stanju. Napominjemo da se primjenjuju strogi propisi o privatnosti. Dokumentirajte razinu obrazovanja djeteta i njegov interes za nastavak obrazovanja ⁽⁶⁹⁾ . Dokumentirajte sve dodatne informacije koje mogu biti od pomoći u procjeni najboljeg interesa djeteta.
U slučaju djece s pratnjom: prikupljene su informacije o obitelji	Provjerite i potvrdite da su zatraženi i prikupljeni podaci o lokaciji članova obitelji i rođaka te o obiteljskoj povijesti.
U slučaju djece bez pratnje i djece razdvojene od obitelji: posljednji kontakt s poznatim članovima obitelji, zabilježeni podaci za kontakt i razlozi za odvajanje od obitelji	Provjerite i potvrdite da su prikupljeni i zabilježeni podaci o posljednjem kontaktu s poznatim članovima obitelji, podaci za kontakt i razlozi za odvajanje od obitelji. Provjerite i potvrdite da su zatražene i zabilježene pojedinosti o tome kako se dijete razdvojilo od obitelji, uključujući i moguće planove članova obitelji da putuju u Europu i do svojih željenih odredišta. Moguće je da članovi obitelji već borave u drugoj zemlji EU-a.
Ako je primjereno, pronalaženje obitelji pokrenuto je u najkraćem mogućem roku	Provjerite i potvrdite da je provedena procjena toga je li pronalaženje obitelji u najboljem interesu djeteta i sigurno za dijete i članove obitelji na koje se to odnosi te, ako jest, provjerite i potvrdite da je tijelo nadležno za pronalaženje obitelji pokrenulo pronalaženje obitelji.
Razmotrite obnovu kontakta s obitelji ili ponovno spajanje obitelji	Potvrdite ili procijenite je li nakon pronalaženja obitelji obnova kontakta s obitelji ili ponovno spajanje obitelji u najboljem interesu djeteta.
Procjena dobi provedena je na način koji je siguran za dijete i samo kada je to bilo potrebno	Ako je preporučena procjena dobi, provjerite i potvrdite da je ona u najboljem interesu djeteta te da je službeno obrazložena. Treba jasno navesti zašto je potrebna i koja je metodologija u najboljem interesu djeteta s obzirom na njegovo zdravstveno stanje i dostojanstvo. To će ovisiti o posebnoj situaciji u kojoj se dijete nalazi te će biti povezano s utvrđenim posebnim potrebama djeteta ili posebnim postupovnim zahtjevima. Oblici skrbi također imaju utjecaj ⁽⁷⁰⁾ . Ako je procjena dobi već provedena, provjerite i potvrdite da je provedena ili se provodi na multidisciplinarni i najmanje nametljiv način te da se najbolji interes djeteta uzima u obzir tijekom cijelog postupka. Sve pojedinosti prikupljene tijekom procjene dobi potrebno je uvrstiti u spis i razmotriti na odgovarajući način.
Prikupljene su informacije o društvenoj mreži djeteta	Da bi se zajamčila sigurnost djeteta, provjerite jesu li prikupljeni podaci o vezama djeteta, uključujući društvene mreže i društvene veze u zemlji azila.

⁽⁶⁸⁾ Navedite što se sve treba nalaziti u papirnatom/elektroničkom spisu prije provođenja osobnog intervjua.

⁽⁶⁹⁾ Te je podatke potrebno podijeliti s pružateljem skrbi / skrbnikom / zastupnikom za potrebe terapije ili obrazovanja.

⁽⁷⁰⁾ Dodatne informacije potražite u EASO-ovom *Praktičnom vodiču o procjeni dobi* iz 2018.

Postupovna jamstva i zaštitne mjere	Povezane aktivnosti nadležnog tijela za azil
Prikupljena su stručna mišljenja (izvješća itd.)	Pobrinite se da su stručna izvješća uvrštena u skladu sa zahtjevima (medicinska izvješća, izvješća o ranjivosti, policijska izvješća itd.). Ako su dostupni podaci, provjerite i potvrdite da su pomno razmotreni ili se razmatraju dokazi o traumi ili psihičkom stanju, tj. posttraumatskom stresnom poremećaju.
Utvrđeni su i dokumentirani posebni razlozi za zabrinutost (tj. zlostavljanje, trgovina ljudima)	Pobrinite se da su utvrđeni razlozi za zabrinutost (uključujući zlostavljanje, traumu, nasilje, posebne potrebe / ranjivost, medicinske probleme itd.) prikupljeni, dokumentirani i priopćeni drugim nadležnim nacionalnim tijelima koja štite prava djeteta. To obuhvaća razloge za zabrinutost ili indikacije da je dijete izloženo visokom riziku od trgovine ljudima ili je žrtva trgovine ljudima, da je bilo izloženo zlostavljanja, nemaru ili nasilju, te sve poznate lokacije počinitelja. Potrebno je obuhvatiti i zdravstvene probleme za koje je potrebna posebna medicinska skrb, psihosocijalna skrb ili zaštita mentalnog zdravlja.
Ishod je dokumentiran, obrazložen i dostavljen	Osigurajte da dijete dobije pisanu i obrazloženu odluku o azilu (u kojoj je, između ostaloga, objašnjeno na koji je način uzet u obzir njegov najbolji interes), usmeno objašnjenu na način prikladan dobi djeteta i na njemu razumljivu jeziku.

3.3 Pojedinačne okolnosti djeteta

Situaciju u kojoj se dijete nalazi potrebno je procijeniti na pojedinačnoj osnovi, uzimajući u obzir posebne okolnosti dotičnog djeteta. Takve okolnosti obuhvaćaju (nepotpuno) čimbenike kao što su kulturno podrijetlo i iskustava djeteta, dob i zrelost, rod, rodni identitet ili seksualna orijentacija, stupanj obrazovanja te sve moguće oblike ranjivosti, uključujući, između ostaloga, fizičke i psihičke zdravstvene probleme i traumu (⁷¹). Potrebno je dokumentirati i pridati odgovarajuću važnost svim postojećim izvješćima koja se odnose na dijete, kao što su medicinska izvješća, procjene ranjivosti ili bilo koji drugi dokumenti dostupni u bilo kojem trenutku u tijeku postupka.

3.4 Potencijalni povećani rizici i ranjivost

Važno je istražiti i procijeniti potencijalne rizike, uključujući skrivene rizike kojima dijete može biti izloženo. Te je rizike potrebno zabilježiti i navesti utvrđene posebne razloge za zabrinutost. Primjeri obuhvaćaju sljedeće situacije:

- dijete je bilo izloženo ili je vjerojatno izloženo zlostavljanju ili nasilju;
- dijete je žrtva trgovine ljudima;
- dijete ima određene posebne potrebe, medicinske ili psihološke, ili druge oblike ranjivosti;
- dijete nije u stanju putovati;
- dijete namjerava pobjeći ili postoji opasnost od bijega;
- svi drugi razlozi za zabrinutost koje je izrazilo dijete ili bilo koja druga osoba ili koji su zabilježeni/ dokumentirani tijekom intervjua ili u stručnim izvješćima.

Navedeni rizici trebaju biti jasno i detaljno opisani te je potrebno uvrstiti plan za rješavanje razloga za zabrinutost s kratkoročnim i dugoročnim rješenjima koji trebaju primjenjivati tijela za zaštitu djece. Ako se utvrde bilo kakva ranjivost ili rizici povezani s djetetom, potrebno je obavijestiti skrbnika/zastupnika ili se s njime posavjetovati.

Nakon što su utvrđeni rizici ili ranjivost, potrebno je procijeniti trebaju li djetetu posebna postupovna jamstva i treba li ga uputiti nadležnom tijelu za azil radi potpore ili dodatne procjene ili drugom

⁽⁷¹⁾ Uputiti na razmatranje elemenata najboljeg interesa koje je utvrdio Odbor UN-a za prava djeteta u [Općoj napomeni br. 14 \(2013.\) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom \(članak 3. stavak 1.\)](#), 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14, str. 13 nadalje.

pružatelju usluga ili tijelu, kao što je tijelo za prihvata ili tijelo za zaštitu djece, da bi se zajamčila **sigurnost i dobrobit djeteta**. Takvo upućivanje može biti radi profesionalnog ili pravnog savjetovanja. Primjer je upućivanje djece koja su žrtve trgovine ljudima na odgovarajuće mehanizme upućivanja, čime se jamči komunikacija između međunarodne zaštite i sustava za suzbijanje trgovine ljudima.

Što se tiče posebnih potreba, po potrebi treba zatražiti pomoć, na primjer, medicinsku ili psihološku skrb i potporu ili materijalnu pomoć, npr. za djecu s invaliditetom. Ne treba uvrštavati zaključke u pogledu zdravstvene dijagnoze djeteta ili podnositelja zahtjeva u njegovoj pratnji, osim ako je priloženo medicinsko izvješće.

Možda će biti potrebno provesti dodatnu stručnu procjenu (medicinsku, pravnu) da bi se za vrijeme postupka azila zajamčila provedba posebnih postupovnih jamstava. Na primjer, stručna procjena nasilja/zlostavljanja može pridonijeti pružanju posebne pomoći koja se odnosi na prouzročenu traumu. To bi, na primjer, moglo obuhvaćati traženje medicinske ili druge stručne pomoći. Moguće je da će za to trebati i pristanak djeteta ili skrbnika/zastupnika. Svim mjerama koje se poduzmu trebalo bi se zajamčiti da je u najboljem interesu djeteta da prihvati pomoć te da se postupak azila nepotrebno ne produljuje.

3.5 Različite postupovne aktivnosti

Najbolji interes djeteta potrebno je procijeniti ako će se na predmet koji se odnosi na dijete primjenjivati različiti postupci. Po potrebi treba uspostaviti koordinirano djelovanje s drugim mjerodavnim tijelima.

Dablinska uredba

Dablinskom uredbom III predviđene su zaštitne mjere za djecu bez pratnje pri razmatranju bi li premještaj u drugu državu članicu bio u najboljem interesu djeteta. Procjena najboljeg interesa djeteta u okviru Dablinske uredbe III treba obuhvaćati sve relevantne elemente najboljeg interesa djeteta, pri čemu se svakom elementu pridaje važnost ovisno o njegovu odnosu s drugim elementima. U članku 6. stavku 3. Dablinske uredbe III utvrđeno je, iako nije naveden iscrpan popis, da je potrebno uzeti u obzir sljedeće elemente: mogućnosti ponovnog spajanja obitelji, dobrobit i socijalni razvoj djeteta, pitanja u vezi sa sigurnošću i zaštitom, osobito ako postoji opasnost da je dijete žrtva trgovine ljudima, te mišljenje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelošću, uključujući sredinu iz koje dolazi.

Najbolji interes djeteta primarni je čimbenik u svim aktivnostima u okviru Dablinske uredbe III.

Ubrzani postupci i postupci na granici

Nadalje, najbolji interes djeteta treba biti primarni čimbenik pri donošenju odluka u skladu s drugim odlomkom članka 24. stavka 3. APD-a (preinačen). Nadležna tijela za azil ne smiju primjenjivati ili prestati primjenjivati ubrzane postupke ili postupke na granici ako ne mogu pružiti odgovarajuću potporu podnositeljima zahtjeva kojima su u okviru takvih postupaka potrebna posebna postupovna jamstva (kao što su djeca bez pratnje ili djeca razdvojena od obitelji).

Nadalje, u skladu s člankom 25. stavkom 6. točkom (b) APD-a (preinačen), ubrzani postupci ili postupci na granici **moгу se primjenjivati** na djecu bez pratnje samo u sljedećim slučajevima:

- podnositelj zahtjeva dolazi iz sigurne zemlje podrijetla;
- podnositelj zahtjeva uložio je naknadni zahtjev (koji nije neprihvatljiv);
- smatra se da podnositelj zahtjeva predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost ili javni red;
- primjenjiv je koncept „sigurne treće zemlje” (samo postupci na granici);
- podnositelj zahtjeva podnio je lažne isprave (samo postupci na granici);
- podnositelj zahtjeva zlonamjerno je uništio ili raspolagao osobnim ili putnim ispravama (samo postupci na granici).

Posljednja dva razloga primjenjiva su samo u pojedinačnim slučajevima u kojima postoje ozbiljni razlozi za pretpostavku da podnositelj zahtjeva pokušava prikriti bitne elemente koji bi vjerojatno doveli do negativne odluke, pod uvjetom da je podnositelju zahtjeva u cijelosti omogućeno da podnese valjane razloge za postupanje.

Pri provedbi konceptata sigurne zemlje podrijetla i sigurne treće zemlje države članice moraju uzeti u obzir pojedinačne/posebne okolnosti, koje prema potrebi podrazumijevaju izuzimanje zahtjeva djece bez pratnje. Koncepti postupaka na granici i ubrzanih postupaka nisu namijenjeni najboljem interesu djeteta. U pogledu postupaka na granici i ubrzanih postupaka u većoj su mjeri ograničene mogućnosti prikupljanja odgovarajućih informacija i savjetovanja, kao i vrijeme za izradu djetetova predmeta.

Mnoga su djeca prisiljena dati na uvid lažne dokumente ili uništiti svoje isprave zbog straha od negativnih posljedica ili ih na to prisiljavaju krijumčari ili druge odrasle osobe. Ako se ne tumače u skladu s najboljim interesom djeteta, ti prethodno navedeni kriteriji mogli bi imati za posljedicu to da se ranjiva djeca, djeca bez pratnje i djeca razdvojena od obitelji usmjeravaju na postupke kojima se ograničava njihovo pravo na obaviještenost, savjetovanje i vrijeme za izradu predmeta, što može dovesti do rizika u pogledu zaštite.

Druge postupovne aktivnosti

U situacijama kada umjesto podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u najboljem interesu djeteta mogu biti drugi postupci i pravni statusi, potrebno je predložiti odgovarajuća rješenja u suradnji s mjerodavnim tijelima i uz sudjelovanje skrbnika/zastupnika djeteta, u skladu s nacionalnim pravom i praksom. Takva rješenja mogu, primjerice, obuhvaćati upućivanje djeteta na postupke predviđene za žrtve trgovine ljudima ili osobe bez državljanstva ili istodobno provođenje više pravnih mogućnosti.

3.6 Imenovanje rođaka / odrasle osobe u pratnji kao pružatelja skrbi / skrbnika

Pružatelj skrbi / skrbnik ⁽⁷²⁾ **djeteta razdvojenog od obitelji** ima važnu ulogu u podupiranju postupka koji se odnosi na najbolji interes djeteta. Preporučuje se da se pri saslušanju mišljenja djeteta o određenom pitanju sasluša i mišljenje odraslih osoba u pratnji djeteta, osobito ako su imenovane kao pružatelj skrbi / skrbnik.

Neovisnom skrbniku djeteta bez pratnje kojeg su imenovali nadležno nacionalno tijelo ili sud također bi trebalo omogućiti druge načine da izrazi svoje mišljenje u pogledu najboljeg interesa djeteta.

Odnos djeteta razdvojenog od obitelji s pružateljem skrbi / skrbnikom također treba procijeniti u okviru usporedbe elemenata najboljeg interesa djeteta. Posljednji scenarij uglavnom se odnosi na djecu razdvojenu od obitelji kojoj je odrasla osoba u pratnji rođak koji može biti imenovan kao pružatelj skrbi / skrbnik. Potrebno je provesti intervju s rođakom ili odraslom osobom u pratnji da bi se razjasnila pitanja povezana sa skrbništvom ili oblicima skrbi. Prije imenovanja pružatelja skrbi / skrbnika ujedno je potrebno procijeniti odnos između rođaka ili odrasle osobe u pratnji i djeteta. Tijela za zaštitu djece trebaju procijeniti i odnos između djeteta i članova obitelji pružatelja skrbi te je taj ishod potrebno uzeti u obzir.

Prije sastavljanja preporuke u vezi s najboljim interesom djeteta potrebno je dodatno ispitati sve razloge za zabrinutost povezane s oblicima skrbi / zastupanjem. U slučaju zabrinutosti u pogledu odnosa trebalo bi razmotriti je li potrebno da je na osobnom intervjuu djeteta prisutan pružatelj skrbi / skrbnik ili, na primjer, umjesto njega treba biti prisutan odvjetnik. Zamijeti li nadležni službenik da dijete ne dobiva odgovarajuću skrb ili ima problema s postojećim pružateljem skrbi, treba skrenuti pozornost na te probleme i prijaviti ih nadležnim tijelima, uključujući subjekte u području zaštite djeteta.

⁽⁷²⁾ Fizička osoba iz bliskog okruženja djeteta/rođak.

4. Ranjivost djece i pokazatelji rizika

Djeca koja podnose zahtjev za međunarodnu zaštitu u posebno su ranjivoj situaciji. Vrlo je važno da nadležni službenici mogu utvrditi bilo kakve pokazatelje dodatnih oblika ranjivosti i posebnih potreba te da su spremni djelovati na temelju toga. To, između ostaloga, može obuhvaćati djecu koja su žrtve trgovine ljudima ili izložena riziku od trgovine ljudima, djecu koja su bila izložena drugim teškim oblicima psihičkog, fizičkog ili seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući FGM/C, prisilni i rani brak, fizičke i mentalne povrede i druge oblike zlostavljanja ili iskorištavanja, djecu koja vode kućanstvo, djecu bez državljanstva, roditelje adolescente, djecu koja su bila pripadnici oružanih skupina, djecu koja boluju od teških bolesti, djecu s problemima mentalnog zdravlja itd.

Čimbenici koji djecu stavljaju u situaciju povećanog rizika mogu obuhvaćati rizike u širem okruženju zaštite i rizike koji proizlaze iz pojedinačnih okolnosti, uzimajući u obzir kumulativne učinke izloženosti nekolicini čimbenika rizika [...] ⁽⁷³⁾.

Nakon što se takav rizik utvrdi, tijelo koje obrađuje zahtjev za međunarodnu zaštitu ima vrlo važnu ulogu upućivanja djeteta specijaliziranim institucijama/organizacijama radi odgovarajućih intervencija i potpore, osobito ako to nije učinio zastupnik/skrbnik. Nadležno tijelo za azil ima obvezu identificirati dijete izloženo riziku, i to u suradnji s tijelima za zaštitu djece, te ujedno osigurati uključenost specijaliziranog subjekta. Nadležna tijela za azil trebaju zasebno ispitivati pokazatelje rizika i iskustva djece kao elemente koji pridonose sadržaju zahtjeva za azil (npr. progon koji se posebno odnosi na djecu, vidjeti u prethodnom odjeljku Procjena zahtjeva djeteta).

Napomena: Djeca koja nestanu postaju ranjivija. Potrebno je procijeniti rizik od toga da će dijete iz bilo kojeg razloga nestati iz smještaja, uključujući pokušaj prelaska u drugu državu EU+. Taj se rizik može umanjiti odgovarajućim obavještavanjem djeteta o postupku azila i očekivanom vremenskom okviru, redovitim pružanjem jasnih i razumljivih informacija prilagođenih dobi djeteta, posebno o posljedicama i rizicima nezakonitog pokušaja putovanja u drugu državu EU+, samostalno ili uz pomoć kriminalnih mreža ili krijumčara. Davanje prioriteta slučaju drugi je način smanjivanja tog rizika.

Djeca u pratnji roditelja

U postupku azila lako je utvrditi da su djeca bez pratnje i djeca razdvojena od obitelji izložena riziku, ali djeca u pratnji roditelja također mogu biti izložena riziku. Postoji sklonost tome da se ti rizici umanjuju ili zanemaruju. Rješavanju potreba djeteta potrebno je pristupiti neovisno o tome je li dijete registrirano kao član obitelji kojeg uzdržavaju roditelji. U slučajevima kada su interesi djeteta i interesi roditelja sukobljeni, neke od prethodno opisanih zaštitnih mjera postaju osobito važne za dijete s pratnjom, primjerice, pristup neovisnom skrbniku (u slučaju problema u pogledu skrbništva), pravnom savjetu i pravnom savjetniku. Nacionalno tijelo za azil trebalo bi zajedno sa subjektima u području zaštite djece procijeniti treba li intervju s djetetom provesti u prisutnosti pravnog savjetnika umjesto njegovih roditelja, trebaju li roditelji imati pristup spisu predmeta koji sadržava povjerljive informacije te je li potrebno donošenje zasebnih odluka o zahtjevu za međunarodnu zaštitu za dijete i za roditelje. Iznimno je važno da se izjave djeteta ne koriste na njegovu štetu pri ispitivanju zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili ispitivanju predmeta njegovih roditelja. Tijekom intervjua dijete je potrebno obavijestiti o tome i otkloniti njegove sumnje. Također je potreban oprez pri korištenju izjava djeteta protiv njegovih roditelja.

⁽⁷³⁾ UNHCR, *Zaključak o djeci izloženoj riziku* br. 107, A/AC.96/10485, listopad 2007.

Primjer iz prakse

Nadležna tijela za azil u **Danskoj** dobila su preporuku da budu vrlo oprezna pri korištenju izjava djeteta u predmetu koji se odnosi na roditelje ako bi one imale negativan učinak, osobito ako se time dijete dovodi u opasnost da ga roditelji zbog tih izjava kazne.

Međutim, danska nadležna tijela smatraju da se izjave djeteta mogu koristiti u predmetu koji se odnosi na dijete, ovisno o njegovoj dobi i zrelosti te okolnostima u kojima su te izjave dane.

Ukupno gledajući, nacionalno tijelo za azil treba u takvim slučajevima zajamčiti da se dijete ne dovodi u situaciju koja mu može nanijeti štetu. Ovisno o okolnostima, roditeljima ne treba davati uvid u povjerljive informacije bez pristanka djeteta. Kad god nadležni službenik zamijeti znakove zlostavljanja, nemara ili iskorištavanja, mora osigurati obavještanje mjerodavnih tijela te pomoć i skrb za dijete.

Djeca odvojena od roditelja

Djeca odvojena od roditelja izložena su raznim rizicima koji utječu na njihov život, opstanak i razvoj te se moraju poduzeti mjere kako bi se djeca zaštitila od tih rizika ⁽⁷⁴⁾.

Djeca odvojena od roditelja mogu biti izložena posebnim rizicima od toga da postanu žrtve zlostavljanja odrasle osobe u pratnji ili drugih subjekata. To osobito vrijedi za slučajeve u kojima se odrasla osoba ne može učinkovito skrbiti za dijete ili bi ga mogla zlostavljati ili zanemarivati. Osobito je važno provjeriti bliskost i vezu između djeteta i odrasle osobe da bi se zajamčilo da je taj odnos u najboljem interesu djeteta. Potrebno je pažljivo procijeniti moguće posljedice situacija trgovine ljudima ili krijumčarenja za najbolji interes djeteta. Istodobno, moglo bi biti štetno ne omogućiti djetetu kontakt s odraslom osobom u pratnji, koja bi mogla biti jedina djetetova osoba od povjerenja u situaciji preseljenja. Stoga je potrebno pažljivo razmotriti sve relevantne elemente za koje se smatra da su u skladu s najboljim interesom djeteta. U slučaju djece koja su žrtve trgovine ljudima odvajanje od roditelja može biti posljedica trgovine ljudima ili čimbenik rizika koji se odnosi na trgovinu ljudima ⁽⁷⁵⁾. To je važno s obzirom na pitanja povezana sa sigurnošću i zaštitom ako postoji rizik da dijete postane žrtva trgovine ljudima.

Oženjena djeca

Dječji brak znači da su suprug ili supruga ili oboje mlađi od 18 godina. Iako se ta pojava može odnositi na djevojčice i dječake, uglavnom su djevojčice izložene najgorim posljedicama. Oženjeno dijete može imati bračnog partnera koji je mnogo stariji. U takvim su slučajevima djevojčice uglavnom ranjivije. Udane djevojčice često zatrudne dok su još adolescentice, zbog čega su izložene riziku od opasnih komplikacija u trudnoći i pri porođaju. Djevojčice i dječaci koji su u braku mogu biti izloženi spolno prenosivim bolestima, uključujući HIV, te mogu biti žrtve nasilja intimnog partnera.

Odbor UN-a za prava djeteta preporučuje da se odredi da je minimalna dob za brak s roditeljskim pristankom i bez njega napunjenih 18 godina, za djevojčice i za dječake ⁽⁷⁶⁾.

Vijeće Europe poziva države članice da „odrede ili podignu minimalnu zakonsku dob za sklapanje braka za žene i muškarce na navršениh 18 godina” te ih nadalje potiče da se „suzdrže se od priznavanja prisilnih brakova i brakova s djetetom sklopljenih u inozemstvu, osim u slučajevima kad bi priznavanje bilo u najboljem interesu žrtava s obzirom na posljedice braka, posebno u cilju zaštite prava koja inače ne bi mogli imati”⁽⁷⁷⁾.

⁽⁷⁴⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 6 (2005.)*: Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6, stavci 23. 24.

⁽⁷⁵⁾ FRA, *Priručnik o sustavima skrbištva za djecu kojoj je uskraćena roditeljska skrb u Europskoj uniji – s posebnom usmjerenošću na njihovu ulogu, kao odgovor na trgovinu djecom*, listopad 2015.

⁽⁷⁶⁾ Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 4 (2003) Zdravlje i razvoj adolescenata u kontekstu Konvencije o pravima djeteta*, 1. srpnja 2003., CRC/GC/2003/4.

⁽⁷⁷⁾ Parlamentarna skupština Vijeća Europe, *Rezolucija 1468 (2005) o prisilnim brakovima i brakovima s djetetom*, 5. listopada 2005.

Oženjena djeca trebala bi uživati prava i posebna postupovna jamstva iz pravne stečevine EU-a u području azila. Sukladno s mapiranjem koje je FRA proveo u svim državama članicama, minimalna propisana dob za sklapanje braka odgovara dobi stjecanja punoljetnosti te je određeno da je ta dob napunjenih 18 godina, uz iznimku **Škotske**, gdje je dob za sklapanje braka napunjenih 16 godina, što je ujedno dob stjecanja punoljetnosti. U većini nacionalnih zakonodavstava predviđena je mogućnost sklapanja braka prije nego što se stekne punoljetnost uz pristanak roditelja, odnosno ili sudskog ili administrativnog tijela. Samo u **Danskoj, Njemačkoj, Nizozemskoj i Švedskoj** (kao i u **Poljskoj**, ali samo u pogledu muškaraca) nije moguće stupiti u brak prije navršanih 18 godina ⁽⁷⁸⁾. Prema odgovorima u upitniku EASO-a za 2017. ⁽⁷⁹⁾, oženjena djeca smatraju se djecom bez pratnje u **AT, BE, CH, CY, DE, EL, FI, LT, NL, NO, PL, SK i SE**. U **Estoniji, Sloveniji i Španjolskoj** to je slučaj ako su djeca mlađa od 15, odnosno 16 godina.

U pravnoj stečevini u području azila oženjena djeca nisu izričito izuzeta iz definicije djeteta bez pratnje ⁽⁸⁰⁾. Stoga bi, osim ako pravo ili praksa dotične države EU+ priznaje brak, oženjeno dijete trebalo smatrati djetetom bez pratnje i na njega primjenjivati posebna postupovna jamstva koja se na temelju APD-a (preinačen) odnose na djecu bez pratnje ili na djecu s pratnjom ako je dijete u pratnji roditelja / pravnog skrbnika. U državama članicama u kojima je zakonska dobna granica u skladu sa zemljom podrijetla, ali ne i u skladu sa zakonskom dobnom granicom u toj državi članici, potrebno je uspostaviti posebne zaštitne mjere.

U pogledu dobne kategorije od 15 do 18 godina pravni propisi ili praksa država članica razlikuju se s obzirom na priznavanja odgovornosti odraslog bračnog partnera za maloljetnog bračnog partnera. U skladu s pravom/praksom većine država članica, brakovi s djetetom nisu dopušteni/priznati. Ako maloljetni bračni partner putuje samo s odraslim bračnim partnerom i nije u pratnji roditelja/staratelja, potrebno je smatrati da je oženjeno dijete bez pratnje.

Kad se razmatra najbolji interes ⁽⁸¹⁾ oženjenog djeteta u postupku azila kao primarni čimbenik, potrebno je pažljivo razmotriti odnos između djeteta i bračnog partnera, uključujući razgovor s djetetom o prirodi braka i njegovim željama u pogledu daljnjeg postupanja, tj. želi li ostanuti s bračnim partnerom.

Budući da dijete ne može pristati na brak, socijalni radnik ili tijela za zaštitu djece trebaju utvrditi je li ostanak s odraslim bračnim partnerom koristan za dijete, uzimajući u obzir zaštitu djeteta i ponovno razmatrajući sve elemente najboljeg interesa djeteta, s posebnim naglaskom na pitanjima povezanima sa sigurnošću i zaštitom.

Važno je razmotriti ima li bračni par djecu i u tom slučaju pravo na jedinstvo obitelji te postoje li dodatni razlozi za zabrinutost u pogledu te djece. Najbolji interes oženjene djece potrebno je procijeniti odvojeno.

Nakon što se utvrdi da je to u najboljem interesu djeteta, i samo u tom slučaju, može se razmotriti treba li provesti procjenu za dijete i bračnog partnera u istom spisu predmeta.

Ako je dijete ujedno i roditelj, potrebno je uspostaviti dodatnu zaštitu i zaštitne mjere. Osobito je potrebno uzeti u obzir najbolji interes djeteta za svu djecu u toj bračnoj zajednici.

U situaciji u kojoj je dijete razdvojeno od roditelja / pravnog skrbnika tijela država EU+ trebaju osigurati da se bračni partner ne imenuje skrbnikom djeteta.

Potrebna je bliska suradnja tijela za zaštitu djece i drugih mjerodavnih tijela država EU+ da bi se tijekom cjelokupnog postupka zajamčila zaštita oženjenog djeteta.

⁽⁷⁸⁾ FRA, *Mapiranje minimalne dobne granice s obzirom na prava djeteta u EU-u: sklapanje braka uz pristanak javnog tijela ili javne osobe*, 2017.

⁽⁷⁹⁾ Predstavljeno tijekom EASO-ove godišnje konferencije o djeci u prosincu 2017.

⁽⁸⁰⁾ Članak 2. stavak 1. KD-a (preinačen).

⁽⁸¹⁾ Za dodatne informacije o građi koja se odnosi na minimalnu dob za stupanje djece u brak i kako je regulirana u pravu država članica vidjeti FRA-ino izvješće, *Mapiranje minimalne dobne granice s obzirom na prava djeteta u EU-u: sklapanje braka uz pristanak državnog tijela ili javne osobe*, 2017.

Prethodno navedena pitanja mogu utjecati na rješenja prihvata kao i na standarde prihvata/smještaja. To, međutim, nije obuhvaćeno područjem primjene ovog praktičnog vodiča ⁽⁸²⁾.

Djeca koja su žrtve trgovine ljudima

Potrebno je pomno razmotriti sve moguće rizike od trgovine djecom. Pri usporedbi elemenata najboljeg interesa djeteta potrebno je uzeti u obzir pitanja povezana sa sigurnošću i zaštitom te rizik od trgovaca ljudima koji se pretvaraju da su odrasle osobe u pratnji djeteta ili tako djeluju. Ograničena identifikacija, nedostatan pristup informacijama o pravima žrtava i neučinkoviti mehanizmi upućivanja na nacionalnoj i transnacionalnoj razini ⁽⁸³⁾ i dalje sprečavaju žrtve trgovine ljudima da ostvare prava koja im pripadaju ⁽⁸⁴⁾. Od ključne je važnosti zajamčiti komunikaciju i povezanost između međunarodnih sustava za zaštitu i sustava za suzbijanje trgovine ljudima i nacionalnih mehanizama upućivanja ⁽⁸⁵⁾. Da bi ta povezanost bila učinkovitija, trebalo bi izraditi usklađene protokole i standardne operativne postupke u suradnji s različitim osposobljenim subjektima i institucijama ⁽⁸⁶⁾. U slučaju djece koja su žrtve trgovine ljudima potrebno je zajamčiti da službe za zaštitu djece sudjeluju u mehanizmima upućivanja. Međutim, to je sudjelovanje i dalje ograničeno ⁽⁸⁷⁾.

EASO-ov alat za identifikaciju osoba s posebnim potrebama (ipsn.easo.europa.eu) sadržava vrijedne informacije o identifikaciji žrtava trgovine ljudima.

U modul EASO-ova programa osposobljavanja o rodu, seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu uvršten je pododjeljak o trgovini ljudima.

Poseban modul o trgovini ljudima razvijen je i pokrenut u 2017. Dodatne informacije dostupne su na: <https://www.easo.europa.eu/training>.

Također vidjeti *Smjernice za identifikaciju žrtava trgovine ljudima, posebno za konzularne službe i službenike graničnog nadzora*, Europska komisija, 2013.

U slučaju djece za koju je utvrđeno da su žrtve trgovine ljudima trebalo bi primjenjivati nacionalni mehanizam upućivanja ⁽⁸⁸⁾ ili sličnu strukturu/mehanizam. Nadležni službenik (uz savjetovanje s pravnim skrbnikom) trebao bi sačuvati spis, procijeniti potrebu za međunarodnom zaštitom te uputiti djetetov predmet na postojeće postupke za žrtve trgovine ljudima. Službenik za azil treba biti upoznat s pravnim opcijama i time mogu li se istodobno provoditi oba postupka koja se odnose na dijete. To bi ujedno ovisilo o nacionalnom pravnom okviru i praksi.

Konkretno, potrebno je dokumentirati sve naznake da je dijete bilo žrtva trgovine ljudima ili da postoji opasnost od toga u budućnosti te održavanje bilo kakva kontakta s kriminalnim mrežama ili osobama koje su zlostavljale dijete. To ne ovisi o tome je li do toga došlo u zemlji podrijetla ili tranzitnim zemljama za vrijeme putovanja. Po potrebi treba poduzeti popratne mjere.

Djecu koja su žrtve trgovine ne smije se smatrati kriminalcima niti se na taj način odnositi prema njima. Njihovoj zaštiti, pomoći i pravnoj zaštiti mora se pridati odgovarajući prioritet. U okviru njihove zaštite

⁽⁸²⁾ Vidjeti EASO, *Smjernice o standardima i pokazateljima za prihvata djece*, rujan 2016.

⁽⁸³⁾ IOM je pokrenuo *internetsku platformu* s modelom transnacionalnog mehanizma upućivanja (TRM), što je ishod projekta transnacionalnog djelovanja (TACT), koji je financirao EU i koji je razvijen kao očekivani rezultat Strategije EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima za razdoblje 2012.–2016.

⁽⁸⁴⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, *Izvješće o koracima poduzetima u pogledu Strategije EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima i utvrđivanju daljnjih konkretnih mjera*, 4. prosinca 2017. COM(2017) 728 final.

⁽⁸⁵⁾ Komisija, *Izvješće o napretku*, COM(2016) 267 final; Europol, *Izvješće o stanju „Trgovina ljudima u EU-u“*, 765175(2016); Komisija, *Popratno izvješće* COM(2017) 728 final.

⁽⁸⁶⁾ Osoblje Komisije, *Popratno izvješće o napretku*, SWD(2016) 159 final.

⁽⁸⁷⁾ U *Izvješću o napretku* COM(2016) 267 final Europske komisije navodi se da bi se integrirani pristup zaštiti djeteta trebao temeljiti na standardima CRC-a, uključujući najbolji interes djeteta i osnaživanje sustava skrbništva. FRA-in priručnik *Skrbništvo nad djecom kojoj je uskraćena roditeljska skrb* iz 2014. usmjeren je na djecu koja su žrtve trgovine ljudima. Priručnik FRA-e usmjeren je na djecu koja su žrtve trgovine ljudima, pri čemu je poseban naglasak stavljen na skrbnike.

⁽⁸⁸⁾ Nacionalni mehanizam upućivanja postupak je za identificiranje žrtve i pružanje potpore koji je osmišljen da bi se njime olakšala suradnja agencija koje sudjeluju u obradi predmeta koji se odnose na trgovinu ljudima i na temelju kojeg se omogućuje razmjena informacija između policije, granične policije, voditelja postupka azila, drugih mjerodavnih tijela i nevladinih organizacija o mogućim žrtvama te pružanje potpore.

potrebno je uzeti u obzir i rizike povezane s rodom, trudnoću i druge oblike ranjivosti. Kazneno djelo trgovine ljudima ima snažnu rodnu dimenziju, pri čemu prevladava trgovina ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, a žrtve su pretežno žene i djevojčice ⁽⁸⁹⁾.

Drugi oblici procjene ranjivosti

Procjena ranjivosti često se provodi radi primjene posebnih postupovnih ili prihvatnih jamstava ili da bi se dijete usmjerilo na najprikladniji postupak ⁽⁹⁰⁾. Ako je to slučaj, nalaze bi trebalo uvrstiti u analizu te im pridati odgovarajuću važnost u postupku usporedbe elemenata važnih za najbolji interes djeteta.

Zbog ranjivosti ili rizika može biti potrebno dodijeliti prioritet djetetovu predmetu ili odgoditi njegovu procjenu. Tijekom postupka azila možda će biti potreban dodatni angažman stručnjaka za trgovinu ljudima, FGM/C ili druga područja. Možda će biti potrebne popratne mjere i upućivanja, koje je potrebno dokumentirati. Mora se zajamčiti zaštita djeteta i stoga mjerodavna tijela (u području azila, prihvata, zaštite djeteta, policija na temelju obveze sprečavanja štetnih događaja te bilo koja druga tijela) trebaju uspostaviti mehanizme za koordinaciju s pomoću kojih se omogućuje razmjena informacija važnih za dijete. Ti mehanizmi za koordinaciju trebaju biti u skladu s propisima o privatnosti te je pomoću njih potrebno posebno navesti pojedinosti o potrebi za upućivanjem i način da se predmet prosljedi najprikladnijem tijelu.

EASO-ov alat za identifikaciju osoba s posebnim potrebama (IPSN)

Da bi pomogao državama članicama u identifikaciji i procjeni posebnih potreba u pogledu postupovnih jamstava i jamstava prihvata, EASO je razvio internetski interaktivan alat koji je javno dostupan na nekoliko jezika EU-a.

Alat IPSN intuitivan je i praktičan alat namijenjen za potporu pravodobne i neprekidne identifikacije individualnih posebnih potreba bez potrebnog stručnog znanja. Oslanja se na strukturu pokazatelja povezanih s različitim kategorijama osoba s potencijalnim posebnim potrebama.

Nakon što korisnik generira relevantne informacije, može odabrati ispis ili spremanje izvješća, uključujući odabir različitih elemenata. Prije spremanja ili ispisa izvješće se može dodatno individualizirati za određeni slučaj.

Integracija alata IPSN u nacionalni mehanizam, u skladu sa standardima u ovom praktičnom vodiču, preporučuje se kao dobra praksa.

Alat je dostupan na <https://ipsn.easo.europa.eu>.

⁽⁸⁹⁾ *Popratno izvješće*, COM(2017) 728 final i *Izvješće o napretku*, COM(2016) 267 final Europske komisije. Kao očekivani rezultat Strategije EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima za razdoblje 2012.–2016. objavljena su relevantna istraživanja: istraživanje o rodnoj dimenziji trgovine ljudima i istraživanje o skupinama visokog rizika na internetskoj stranici EU-a za suzbijanje trgovine ljudima, s poveznicom u pogledu [mjera EU-a za suzbijanje trgovine ljudima u razdoblju 2012.–2016.](#)

⁽⁹⁰⁾ Na primjer, u svrhu izuzeća od postupaka na granici i ubrzanih postupaka na temelju APD-a. APD-om se propisuje da se posebni postupci ne smiju primjenjivati na djecu bez pratnje i druge ranjive osobe, osim ako države članice mogu zajamčiti da će im biti pružena dodatna jamstva koja su potrebna tijekom takvih postupaka.

Prilog I. – Predložak za određivanje najboljeg interesa ⁽⁹¹⁾

U ovom predlošku / kontrolnom popisu nalazi se nepotpun i nehijerarhijski popis elemenata najboljeg interesa djeteta i povezanih zaštitnih mjera u području međunarodne zaštite. Međutim, primjenom kontrolnog popisa stvarna briga za dobrobit djeteta ne smije se svesti samo na jednokratnu provjeru, nego to mora biti kontinuirani proces.

Ovaj bi predložak / kontrolni popis trebalo prilagoditi nacionalnim postupcima i koristiti u spisu o djetetu kao dokaz da je najbolji interes djeteta uzet u obzir kao primarni čimbenik. Riječ je kontinuiranom procesu i stoga predložak može biti živi dokument koji će upotrebljavati svaki službenik u postupku azila da bi dokumentirao da se najbolji interes djeteta neprekidno uzima u obzir kao primarni čimbenik.

Ako neka od zaštitnih mjera nije uspostavljena ili nisu prikupljene potrebne informacije, to bi trebalo navesti te opisati zašto to nije bilo moguće. Ovaj predložak / kontrolni popis zamišljen je kao smjernica kojom se pomaže osigurati da su prikupljene i dokumentirane ključne informacije te da su uspostavljene zaštitne mjere.

Predložak / kontrolni popis za provjeru najboljeg interesa djeteta			
Predložak / kontrolni popis za provjeru zaštitnih mjera (kao dio spisa predmeta)	DA	NE	NAPOMENE
U spisu predmeta: navedite tko je pružio informacije o najboljem interesu (npr. skrbnik, pedagog/nastavnik, udomitelj, psiholog u centru za prihvat itd.).			
Sigurnost djeteta zajamčena je tijekom cjelokupnog postupka.			
Najbolji interes djeteta procijenili su osposobljeni službenici prije postupka azila koji provode tijela za zaštitu djece / socijalni radnici. Subjekti koji sudjeluju u procjeni (padajući popis u slučaju elektroničke baze podataka)			
Ispitivanje zahtjeva djeteta dobilo je ili ima prioritet, odnosno prilagođeno mu je trajanje			
Dijete je po potrebi izuzeto iz postupaka na granici i ubrzanih postupaka			
Djetetu je omogućeno odgovarajuće razdoblje odmora i oporavka			
Neovisan i kvalificiran skrbnik/zastupnik imenovan je čim je to bilo moguće i od samog početka te je sudjelovao u svim fazama, tj. tijekom postupka provedeno je savjetovanje te je izrazio svoja stajališta			
Skrbnik/zastupnik djeteta bio je/jest prisutan na svakom intervjuu s djetetom			
Djetetu je pružen pravni savjet i savjetnik je bio/jest prisutan na svakom intervjuu s djetetom			
Tijekom cijelog postupka na raspolaganju je bio stručan ili osposobljen prevoditelj			
Dijete je propisno obaviješteno na način i jeziku prikladnima njegovoj dobi te razumije postupak azila. Provjereno je razumije li dijete postupak azila			

⁽⁹¹⁾ U svojoj doktorskoj disertaciji Elianne Zijlstra opisuje predložak za jednoznačno tumačenje pojma najboljeg interesa djeteta. Tim se predloškom povezuju prava utvrđena u člancima 3. i 6. CRC-a. Takozvani „predložak za određivanje najboljeg interesa djeteta (BIC)” sadržava 14 pedagoških uvjeta za okruženje koji su primjenjivi u obiteljskom i društvenom području. Ti su uvjeti razvrstani na sljedeći način: „Obitelj, trenutna situacija”, uključujući „fizički integritet: 1. Odgovarajuća skrb za fizičko zdravlje; i 2. Sigurno neposredno fizičko okruženje” te „Obitelj, skrb i odgoj”, što uključuje sljedeće „3. Ugodna i podržavajuća okolina; 4. Potpora, prilagodljiva struktura podizanja djece; 5. Primjeren roditeljski uzor; 6. Interes”. Drugo, „Obitelj, budućnost i prošlost” sadržava „7. Kontinuitet odgojnih uvjeta, perspektiva za budućnost”. Treće, „Društvo, trenutna situacija” sadržava „8. Sigurno šire fizičko okruženje; 9. Poštovanje; 10. Društvena mreža; 11. Obrazovanje; 12. Kontakt s vršnjacima; 13. Odgovarajući primjeri u društvu”. Završni element sadržan je u četvrtoj glavnoj skupini pod naslovom „Društvo, budućnosti i prošlost”, a sastoji se od: „14. Stabilnost u životnim okolnostima, perspektiva za budućnost”. E. Zijlstra, „U najboljem interesu djeteta; Studija o alatu za pružanje potpore pri odlučivanju kojim se prava djece koja traže azil potvrđuju sa znanstvenog stajališta proučavanja ponašanja”, Groningen: Sveučilište u Groningenu, 2012.

Predložak / kontrolni popis za provjeru najboljeg interesa djeteta			
Predložak / kontrolni popis za provjeru zaštitnih mjera (kao dio spisa predmeta)	DA	NE	NAPOMENE
Stajališta djeteta saslušana su / saslušavaju se te se uzimaju u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelošću u pogledu svih odluka koje se donose tijekom cijelog postupka azila			
Pri procjeni najboljeg interesa djeteta, stajališta i izjave djeteta razmatraju se odvojeno od interesa koje su iznijeli roditelji			
Stajališta skrbnika (ili roditelja / članova obitelji) zabilježena su i stavljena na raspolaganje nadležnom tijelu			
Poštovana je povjerljivost postupka, koja je objašnjena djetetu			
Obrazloženje ili temelji, odnosno, pravna argumentacija da je najbolji interes djeteta uzet u obzir kao primarni čimbenik dokumentirani su			
Posebne potrebe i ranjivost djeteta utvrđene čim je to bilo moguće te je dijete upućeno nadležnim tijelima da bi mu se pružila odgovarajuća pomoć i potpora			
Provedeno je savjetovanje sa stručnjakom ako je to bilo potrebno (psiholog za djecu, liječnik, druge stručne osobe)			
Informacije koje je potrebno prikupiti i dokumentirati (tijekom intervjua)	DA	NE	NAPOMENE
Prikupljeni su i zabilježeni osobni podaci (nacionalnost, spol/rod, dob, etničko podrijetlo, obrazovanje, jezik, zdravlje, obiteljska povijest, otisci prstiju u skladu s nacionalnim pravom i pravom EU-a)			
Prikupljene su i zabilježene pojedinosti o mogućoj obitelji (uključujući širu obitelj) koja se nalazi u drugim državama članicama, zemlji podrijetla ili drugoj zemlji izvan EU-a			
Zabilježeni su podaci o posljednjem kontaktu s poznatim članovima obitelji i njihovi podaci za kontakt te razlozi za odvajanje od obitelji (ako je primjenjivo)			
Tijelo za zaštitu djece / socijalni radnik prikupio je podatke o vezama, uključujući društvene mreže i društvene veze			
Stručna izvješća uvrštena su u skladu sa zahtjevima (medicinska izvješća, policijska izvješća itd.)			
Zabilježeni su razlozi za zabrinutost (uključujući zlostavljanje, traumu, nasilje, posebne potrebe / ranjivost, medicinske probleme itd.)			
Zabilježeni su razlozi za zabrinutost da je dijete izloženo visokom riziku od trgovine ljudima ili naznake da je žrtva trgovine ljudima			
Dijete i skrbnik/zastupnik (prema potrebi) dobili su pisanu i obrazloženu odluku o azilu (u kojoj je, između ostaloga, objašnjeno na koji je način najbolji interes djeteta razmatran kao primarni čimbenik), koja je ujedno usmeno objašnjena na način prikladan dobi djeteta i na njemu razumljivom jeziku			

Prilog II. – Dokumenti o politikama i smjernice

Ovim se prilogom nastoji uputiti na relevantne publikacije i smjernice o provedbi najboljeg interesa djeteta namijenjene stručnjacima za azil. Iako su uloženi svi napori da se osigura sveobuhvatan popis publikacija i dokumenata o politikama o toj temi, popis u nastavku ne treba smatrati iscrpnim.

EASO, *internetski alat za identifikaciju osoba s posebnim potrebama*, 2016.

EASO, *Praktični vodič o procjeni dobi*, 2018.

EASO, *Praktični vodič za pronalaženje obitelji*, 2016.

Europska komisija, *Komunikacija o koracima poduzetima u pogledu Strategije EU-a za iskorjenjivanje trgovanja ljudima i utvrđivanju daljnjih konkretnih mjera*, 2017.

FRA, *Skrbništvo nad djecom kojoj je uskraćena roditeljska skrb – Priručnik za poboljšanje sustava skrbništva radi ispunjavanja posebnih potreba djece žrtava trgovine*, 2014.

Spasite djecu, *Priručnik i alat o djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci međuagencijske radne skupine za djecu bez pratnje i razdvojenju djecu*, 2017.

UNHCR i Unicef, *Sigurni i zdravi: što države članice mogu učiniti kako bi osigurale poštovanje najboljeg interesa djece bez pratnje i razdvojene djece u Europi*, 2014.

UNHCR, *Smjernice za utvrđivanje najboljih interesa djeteta*, 2008.

UNHCR, *Priručnik za rad na terenu za provedbu UNHCR-ovih smjernica za utvrđivanje najboljih interesa djeteta*, 2011.

UNHCR, *Uzimanje u obzir najboljeg interesa djeteta u obitelji koja traži azil*, 2013.

UNHCR/Unicef/IRC: *Put prema osnaženim politikama i praksama za djecu bez pratnje i razdvojenju djecu u Europi*, srpanj 2017.

UNHCR, *Smjernice o politikama i postupcima u postupanju s djecom bez pratnje koja traže azil*, 1997.

UNHCR, *Smjernice o međunarodnoj zaštiti br. 8: zahtjevi djece za azil u skladu s člankom 1. stavkom A točkom (2) i člankom 1. stavkom F Ženevske konvencije iz 1951.*, 2009.

Unicef, *Razgovarajmo – razvijanje učinkovite komunikacije s djecom koja su žrtve zlostavljanja i trgovine ljudima*, 2004.

Unicef, *Radni dokument o procjeni dobi*, 2013.

Prilog III. – Pravni okvir

U ovom su Prilogu navedene najvažnije odredbe međunarodnih i europskih pravnih instrumenata koje se odnose na najbolji interes djeteta. Međutim, taj sadržaj ne treba smatrati iscrpnim. Ujedno su navedena upućivanja na instrumente neobvezujućeg prava koji su u skladu sa svrhom ovog praktičnog vodiča. Naposljetku, umetnut je prazan odjeljak u koji korisnici ovog vodiča mogu unositi relevantne odredbe i instrumente koji su uspostavljeni na nacionalnoj razini ⁽⁹²⁾.

Međunarodno zakonodavstvo

Pravna odredba		Relevantni članak
Konvencija UN-a o pravima djeteta, 20. studenoga 1989. (CRC)	Obitelj	Preambula
	Dijete	Članak 1.
	Nediskriminacija	Članak 2.
	Najbolji interes djeteta	Članak 3. stavak 1., članak 9. stavak 3., članak 18. stavak 1., članak 20.
	Registracija, ime, nacionalnost i roditeljska skrb	Članak 7.
	Očuvanje identiteta i obiteljskih odnosa	Članak 8.
	Pravo na održavanje osobnih odnosa i kontakata	Članak 9.
	Obnavljanje obiteljskih veza	Članak 10., članak 22. stavak 2.
	Poštovanje mišljenja djeteta: pravo na saslušanje	Članak 12.
	Skrb i smještaj	Članak 20.
Djeca izbjeglice i pronalaženje obitelji	Članak 22.	
Konvencija UN-a o statusu izbjeglica iz 1951. i Protokol o statusu izbjeglica iz 1967.	Izbjeglice Djeca bez pratnje	Slovo B točka (2) Završnog akta br. 2545 Konferencije opunomoćenika Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica i osoba bez državljanstva

⁽⁹²⁾ Komunikacija Zaštita djece migranata, COM(2017) 211 final: Najbolji interesi djeteta moraju se procijeniti i uzeti u obzir kao primarni čimbenik u svim aktivnostima ili odlukama koje se odnose na to dijete. Važno je da Europska unija osigura daljnje smjernice o tom pitanju na temelju međunarodnih standarda. Pouzdano određivanje najboljeg interesa djeteta pri utvrđivanju najprikladnijeg trajnog rješenja za dijete trebalo bi obuhvaćati dodatne postupovne zaštitne mjere, uzimajući u obzir golem utjecaj koji ta odluka ima na budućnost djeteta.

Zakonodavstvo EU-a

Pravna odredba		Relevantni članak
Ugovor o Europskoj uniji	Prava djeteta	Članak 3. stavak 5.
Povelja Europske unije o temeljnim pravima	Pravo na azil	Članak 18.
	Prava djeteta	Članak 24.
Zakonik o schengenskim granicama (Uredba 562/2006) Uredba 2016/399 (kodifikacija)	Postupovne mjere za maloljetnike prilagođene djetetu	Članak 20. stavak 1. točka (f), Prilog VII. točka 6.
Direktiva o pravu na spajanje obitelji (Direktiva 2003/86/EZ)	Maloljetnik bez pratnje	Članak 2. točka (f)
	Ponovno spajanje obitelji	Članak 2. točka (d)
	Članovi obitelji	Članak 4.
	Najbolji interes djeteta	Članak 5.
	Obnavljanje obiteljskih veza	Članci 4. i 10.
Direktiva o dozvoli boravka za žrtve trgovine ljudima (2004/81/EZ)	Maloljetnik bez pratnje	Članak 2. točka (f)
	Najbolji interes djeteta	Članak 10. točka (a)
	Identifikacija djeteta bez pratnje	Članak 10. točka (c)
	Pronalaženje obitelji	Članak 10. točka (c)
Direktiva o suzbijanju trgovine ljudima (2011/36/EU)	Identifikacija djeteta koje je žrtva trgovine ljudima i zaštitne mjere	Uvodna izjava 23.
	Dijete	Članak 2. stavak 6.
	Bespomoćnost (ranjivost)	Članak 2. stavak 2.
	Najbolji interes djeteta	Uvodne izjave 8., 22., 23., članak 13., članak 16. stavak 2.
	Postupovne zaštitne mjere u kaznenim istragama	Članak 15.
	Zaštita djece bez pratnje koja su žrtve trgovine ljudima	Članak 16.
Preinačena Direktiva o kvalifikaciji (Direktiva 2011/95/EU)	Maloljetnik	Članak 2. točka (k)
	Članovi obitelji	Članak 2. točka (j)
	Maloljetnik bez pratnje	Članak 2. stavak 1.
	Najbolji interes djeteta i jedinstvo obitelji	Uvodna izjava 18.
	Najbolji interes djeteta	Uvodne izjave 19., 27., 38., članak 20. stavak 5., članak 31. stavci 4. i 5.
	Pravo na saslušanje/pravo na sudjelovanje, pravo na obaviještenost	Članci 22. i 31.
	Održavanje obiteljskog jedinstva	Članak 23.
	Pronalaženje obitelji	Članak 31. stavak 5.
Preinačena Direktiva o postupcima azila (Direktiva 2013/32/EU)	Maloljetnik	Članak 2. stavak 1.
	Maloljetnik bez pratnje	Članak 2. točka (m)
	Zastupnik	Članak 2. točka (n) i članak 25.
	Najbolji interes djeteta	Uvodna izjava 33., članak 2. točka (n), članak 25. stavak 1. točka (a), članak 25. stavak 6.
	Pravo na obaviještenost	Članak 25.
	Ostali	Članak 14. stavak 1., članci 24. i 25.

Pravna odredba		Relevantni članak
Preinačena Direktiva o uvjetima prihvata (Direktiva 2013/33/EU)	Maloljetnik	Članak 2. točka (d)
	Maloljetnik bez pratnje	Članak 2. točka (e)
	Članovi obitelji	Članak 2. točka (c)
	Zastupnik	Članak 2. točka (j)
	Najbolji interes djeteta i jedinstvo obitelji	Uvodna izjava 9., članak 12.
	Najbolji interes djeteta	Uvodna izjava 22., članak 2. točka (j), članak 11. stavak 2., članci 23. i 24.
	Ranjive osobe	Članci 21. i 22.
	Dokumentacija	Članak 6.
	Pronalaženje obitelji	Članak 24. stavak 3.
Preinačena Uredba o Eurodacu (Uredba 603/2013)	Najbolji interes djeteta	Uvodna izjava 35.
Preinačena Dablinska uredba (Uredba (EU) br. 604/2013)	Maloljetnik bez pratnje	Članak 2. točka (i)
	Članovi obitelji	Članak 2. točka (j)
	Zastupnik	Članak 2. točka (g)
	Najbolji interes djeteta i jedinstvo obitelji	Članak 2. točka (h)
	Najbolji interes djeteta	Članak 2. točka (k)
	Ranjive osobe	Uvodna izjava 16.
	Dokumentacija	Uvodne izjave 13., 24., 35., članak 2. točka (k), članci 6. i 8., članak 20. stavak 3.
	Pronalaženje obitelji	Uvodna izjava 4. i Prilog XI. Provedbene uredbe 118/2004
	Identifikacija članova obitelji i rođaka	Uvodna izjava 35.
	Pronalaženje obitelji, identifikacija članova obitelji i rođaka	Članak 6. stavak 4., članak 8.
	Razmjena podataka o djetetu	Prilog VII. Provedbenoj uredbi 118/2014
	Razmjena podataka o obitelji	Prilog VIII. Provedbenoj uredbi 118/2014
	Provedbena uredba 118/2014	Pronalaženje obitelji, identifikacija članova obitelji i rođaka
Razmjena podataka o djetetu		Prilog VII.
Razmjena podataka o obitelji		Prilog VIII.
Informacije za djecu bez pratnje o Dablinskom postupku		Prilog XI.
Odluka Vijeća (EU) 2016/1754 od 29. rujna 2016. o uvođenju privremenih mjera u području međunarodne zaštite u korist Italije i Grčke	Najbolji interes djeteta	Članak 6., uvodna izjava 33.

Instrumenti neobvezujućeg prava

UN, Odbor za prava djeteta, *Opća napomena br. 6 (2005.) Postupanje prema djeci bez pratnje i razdvojenoj djeci izvan njihove države podrijetla*, 1. rujna 2005., CRC/GC/2005/6.

Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 12 (2009.), Pravo djeteta na izražavanje mišljenja*, 1. srpnja 2009., CRC/C/GC/12.

Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 13 (2011.) o pravu djeteta na slobodu od svih oblika nasilja*, 18. travnja 2011., CRC/C/GC13.

Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 14 (2013.) o pravu djeteta, da se njegovi najbolji interesi smatraju primarnim čimbenikom*, 29. svibnja 2013., CRC/C/GC/14.

Odbor UN-a za prava djeteta, *Opća napomena br. 20 (2016.) o provedbi prava djeteta tijekom adolescencije*, 6. prosinca 2016., CRC/C/GC/20.

Odbor UN-a za zaštitu prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji (CMW), *opće zajedničke izjave br. 3. (2017.) i br. 22. Odbora UN-a za prava djeteta o općim načelima u pogledu ljudskih prava djece u kontekstu međunarodnih migracija*, 16. studenoga 2017., CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22.

Odbor UN-a za zaštitu prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji (CMW), *opće zajedničke izjave br. 4. (2017.) Odbora UN-a za zaštitu prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji i br. 23. Odbora UN-a za prava djeteta o državnim obvezama o ljudskim pravima djece u kontekstu međunarodnih migracija u zemljama podrijetla, tranzitnim i odredišnim zemljama i zemljama povratka*, 16. studenoga 2017., CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23.

Prilog IV. – Bibliografija

Agencija Europske unije za temeljna prava, *Child-friendly justice – Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States*, 2017.

Agencija Europske unije za temeljna prava, *Izvešće o temeljnim pravima*, 2018.

Parlamentarna skupština Vijeća Europe, *Rezolucija 1468 (2005) o prisilnim brakovima i brakovima s djetetom* 5. listopada 2005.

Agencija Europske unije za temeljna prava, *Mapiranje minimalne dobne granice s obzirom na prava djeteta u EU-u: sklapanje braka uz pristanak javnog tijela ili javne osobe*, 2017.

EASO, *Smjernice o uvjetima prihvata za djecu bez pratnje: standardni operativni postupci i pokazatelji*, 2018.

Europska komisija, *The EU rights of victims of trafficking in human beings*, 2013.

Europska komisija, *Vaša prava u EU-u*, 2019.

Europska unija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o napretku u suzbijanju trgovanja ljudima*, 19. svibnja 2016., COM(2016) 267 final.

Europska unija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, *Izvešće o koracima poduzetima u pogledu Strategije EU-a za iskorjenjivanje trgovine ljudima i utvrđivanju daljnjih konkretnih mjera*, 4. prosinca 2017. COM(2017) 728 final.

Europska unija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, *Zaštita djece migranata*, SWD(2017) 211 final.

Europska unija, Migracije i unutarnji poslovi, *Pojmovnik Europske migracijske mreže*, verzija 6, ožujak 2018.

Europska unija, *Odluka Vijeća (EU) 2015/1523 od 14. rujna 2015. o uvođenju privremenih mjera u području međunarodne zaštite u korist Italije i Grčke*.

Europska unija, *Povelja Europske unije o temeljnim pravima*, 26. listopada 2012., 2012/C 326/02.

Europol, *Izvešće o stanju: „Trgovina ljudima u EU-u“*, 765175, veljača 2016.

Program razdvojene djece u Europi, *Izjava o dobroj praksi*, ožujak 2010, 4. revidirano izdanje.

Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice, *Zaključak o djeci izloženoj riziku br. 107*, A/AC.96/10485, listopad 2007.

Zijlstra, Eliane, *U najboljem interesu djeteta; Studija o alatu za pružanje potpore pri odlučivanju kojim se prava djece koja traže azil potvrđuju sa znanstvenog stajališta proučavanja ponašanja*, doktorska disertacija, Groningen: Sveučilište u Groningenu, 2012.

Kontakt s EU-om

Osobno

U cijeloj Europskoj uniji postoje stotine informacijskih centara *Europe Direct*. Adresu najbližeg centra možete pronaći na: https://europa.eu/european-union/contact_hr

Telefonom ili e-poštom

Europe Direct je služba koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji. Možete im se obratiti:

- na besplatni telefonski broj: 00 800 6 7 8 9 10 11 (neki operateri naplaćuju te pozive),
- na broj: +32 22999696 ili
- e-poštom preko: https://europa.eu/european-union/contact_hr

Traženje informacija o EU-u

Na internetu

Informacije o Europskoj uniji na svim službenim jezicima EU-a dostupne su na internetskim stranicama Europa: https://europa.eu/european-union/index_hr

Publikacije EU-a

Besplatne publikacije EU-a i publikacije EU-a koje se plaćaju možete preuzeti ili naručiti preko internetske stranice: <https://op.europa.eu/hr/publications>. Za više primjeraka besplatnih publikacija obratite se službi *Europe Direct* ili najbližemu informacijskom centru (vidjeti https://europa.eu/european-union/contact_hr).

Zakonodavstvo EU-a i povezani dokumenti

Za pristup pravnim informacijama iz EU-a, uključujući cjelokupno zakonodavstvo EU-a od 1952. na svim službenim jezičnim verzijama, posjetite internetske stranice EUR-Lexa: <http://eur-lex.europa.eu>

Otvoreni podatci iz EU-a

Portal otvorenih podataka EU-a (<http://data.europa.eu/euodp/hr>) omogućuje pristup podatkovnim zbirkama iz EU-a. Podatci se mogu besplatno preuzimati i ponovno uporabiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe.

Ured za publikacije
Europske unije